

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
HISTORICKÝ ÚSTAV

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

EMANCIPACE AFROAMERIČANŮ V ÉŘE PROGRESIVISMU (1880-1920)

Vedoucí práce: doc. PhDr. et Dr. phil. Ivo Cerman, Ph.D.

Autorka práce: Zlata Pikalová

Studijní obor: D – AJL/vSŠ

Ročník: III.

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem Emancipace Afroameričanů v éře progresivismu (1880-1920) jsem vypracovala samostatně a pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 28. 6. 2023

Zlata Pikalová

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu své práce doc. PhDr. et Dr. phil. Ivu Cermanovi, Ph.D. za jeho cenné rady, a především trpělivost a čas, který mi věnoval. Poděkování také patří mé rodině a přátelům za jejich neskonalou podporu po celou dobu mého studia.

Anotace

Předkládaná bakalářská práce se zabývá emancipací Afroameričanů v éře progresivismu, kdy docházelo k velkým společenským i ekonomickým změnám. Jejím hlavním cílem je přiblížit snahy afroamerické komunity o pozvednutí své rasy a dosažení rovnoprávnosti po nedávno zrušeném otroctví. Velká část práce je soustředěná na vůdce Afroameričanů, Booker T. Washingtona, na jeho myšlenky a názorový spor s jeho oponentem W. E. B. Du Boisem.

Abstract

The presented bachelor's thesis deals with the emancipation of African Americans during the Progressive Era, when major social and economic changes were taking place. It focuses on the efforts of the African American community to uplift their race and achieve equality after the recent abolition of slavery. Much of the work focuses on the African American leader, Booker T. Washington, his ideas and his conflict with his competitor, W. E. B. Du Bois.

Obsah

I.	Úvod	4
II.	Éra progresivismu	7
	II.1 Dělnické hnutí a stávky	7
	II.2 Urbanizace	9
	II.3 Ženy a progresivní éra	12
	II.4 Vzdělání	14
	II.5 Politické reformy	16
	II.6 Kultura	19
III.	Afroameričané v progresivní éře	21
	III.1 Legislativa	22
	III.2 Segregace Afroameričanů	25
	III.3 Urbanizace a vznik ghett	28
	III.4 Vzdělání	30
IV.	Osobnost Booker T. Washingtona	32
	IV.1 Dětství	32
	IV.2 Cesta ke vzdělání	34
	IV.3 Vyšší vzdělání na Institutu v Hamptonu	35
	IV.4 Institut v Tuskegee	37
	IV.5 Atlantský kompromis	41
	IV.6 Čaroděj z Tuskegee	42
V.	Konflikt Booker T. Washingtona a W. E. B. Du Boise	45
	V.1 W. E. B. Du Bois	45
	V.2 Počátek sporu	48
	V.3 Založení the Niagara Movement	49
	V.4 NAACP	52
	V.5 Prezidentství Woodrow Wilsona	54
	V.6 Odkaz	56
VI.	Závěr	58
VII.	Seznam použitých pramenů a literatury	60
	VI.1 Prameny vydané	60
	VI.2 Literatura	60
VIII.	Seznam obrazových příloh	63
IX.	Obrazové přílohy	64

I. Úvod

Meziobdobí Rekonstrukce po americké občanské válce a první světové války je v USA obdobím politického, sociálního a emancipačního pokroku. V českém prostředí je toto významné období v rámci dějin Spojených států amerických opomíjeno, a povědomí o něm je velice malé. A to nejen mezi širokou veřejností, ale také v odborných historických kruzích, jelikož se žádný historik u nás tomuto tématu nevěnuje.

Tato práce proto také částečně vznikla jako pokus přiblížit českým čtenářům progresivní éru, zejména pak počátky afroamerické snahy o emancipaci v období, kdy v čele stál kompromisně orientovaný myslitel, Booker T. Washington (1856-1915). Za hlavní cíl si tato práce klade zodpovědět otázku, jakým způsobem toto kompromisně orientované hnutí vzniklo, jakých cílů chtělo dosáhnout a jak souvisí s jinými nápravnými hnutími progresivní éry. Naším hlavním zdrojem o Washingtonově činnosti a myšlení je jeho autobiografie *Up from Slavery*. Zároveň se věnujeme myšlenkám jeho hlavního oponenta, W. E. B. Du Boise (1868-1963), a jejich sporu, který nakonec rozdělil afroamerickou komunitu. Tento vývoj je zasazen do širšího kontextu progresivní éry.

Práce se skládá ze čtyř hlavních částí. V první kapitole se snažíme přiblížit progresivní éru, ve které vznikaly různé organizace a hnutí snažící se vyřešit problémy spojené s industrializací a imigranty. Druhá kapitola se věnuje situaci Afroameričanů v této éře, ve které byli omezováni diskriminací a segregačními zákony. Třetí kapitola se věnuje životu a myšlenkám vůdčí osobnosti Afroameričanů, Booker T. Washingtonovi. Poslední část se potom věnuje názorovému sporu mezi Booker T. Washingtonem a W. E. B. Du Boisem a postupnému slábnutí Washingtonovy moci. K vypracování práce byly použity metody přímá a biografická.

Pokud odhlédneme od souhrnných prací k literárním dějinám, v českém prostředí se tímto obdobím nikdo z historiků nezabývá. Z tohoto důvodu byla využívána literatura výhradně od amerických historiků. Kromě literatury, která byla použita k vytvoření této práce, je zde potřeba úvodem představit nejdůležitější historická díla zabývající se tímto obdobím.

Co se týče progresivní éry samotné, tak na její význam se názory historiků v průběhu let měnily. V roce 1953 Richard Hofstadter ve své práci *The Age of Reform*¹, klade důraz

¹ Richard HOFSTADTER, *The Age of Reform*, New York 1956.

na reformy, které dle něj byly podníceny ztrátou společenského a ekonomického postavení. V roce 1963 v knize *The Triumph of Conservatism: A Reinterpretation of American History, 1900-1916*² Gabriel Kolko éru progresivismu označuje jako éru vítězství konzervatismu. V sedmdesátých letech se David P. Thelen ve své práci *The New Citizenship: Origins of Progressivism in Wisconsin, 1885-1900*³ navrácí zpět k myšlence, že sociální změny vyburcovali obyčejní lidé. Robert M. Crunden zase v roce 1982 v knize *Ministers of Reform: The Progressives' Achievement in American Civilization*⁴ jako hybnou sílu reforem vnímal náboženství. V devadesátých letech se podle historika Lewis Gould odborníci oddálili od politických dějin a začali se více soustředit na sociální dějiny, zejména pak na roli žen. Samotný Gould se poté ve své práci *America in the Progressive Era, 1890-1914* z velké části opět věnuje politickým dějinám.⁵

Historický výzkum Afroameričanů v progresivní éře se z větší části zabývá segregací a lynčováním. Základní význam má práce *The Strange Career of Jim Crow*⁶ z roku 1955, ve které C. Vann Woodward viděl segregaci jako úplně novou instituci, vzniklou s příchodem nové éry, a ne jako něco, co vzniklo z otroctví. Jednou z dalších důležitých prací je práce Howarda N. Rabinowitze ze sedmdesátých let, *Race Relations in the Urban South, 1865-1890*⁷, ve které oponuje Woodwardovu názoru. Z novějších prací je potom důležitá monografie Leona Litwacka *Trouble in Mind: Black Southerners in the Age of Jim Crow*⁸, z roku 1998.⁹

K Booker T. Washingtonovi jsou nejvýznamnějšími biografie od Louise R. Harlana z let 1972 a 1983, *Booker T. Washington: The Making of a Black Leader, 1886-1901*¹⁰

² Gabriel KOLKO, *The Triumph of Conservatism: A Reinterpretation of American History, 1900-1916*, New York 1963.

³ David Paul THELEN, *The New Citizenship: Origins of Progressivism in Wisconsin, 1885-1900*, Columbia, 1972.

⁴ Robert M. CRUNDEN, *Ministers of Reform: The Progressives' Achievement in American Civilization*, New York 1982.

⁵ Lewis L. GOULD, *America in the Progressive Era, 1890-1914*, Harlow 2001, s. xi.

⁶ Commer Vann WOODWARD, *The Strange Career of Jim Crow*, New York 1955.

⁷ Howarda N. RABINOWITZ, *Race Relations in the Urban South, 1865-1890*, New York 1978.

⁸ Leon F. LITWACK, *Trouble in Mind: Black Southerners in the Age of Jim Crow*, New York 1998.

⁹ Jaqueline M. MOORE, *Booker T. Washington, W. E. B. Du Bois, and the Struggle for Racial Uplift*, Wilmington 2003, s. 181-182.

¹⁰ Louise Rudolph HARLAN, *Booker T. Washington: The Making of a Black Leader, 1886-1901*, New York 1972.

a *Booker T. Washington: The Wizard of Tuskegee*¹¹. U W. E. B. Du Boise jsou to potom dvě autobiografie od Davida Leveringa Lewise z let 1993 a 2000, *W. E. B. Du Bois: Biography of Race, 1868-1919*¹² a *W. E. B. Du Bois: The Fight for Equality and the American Century, 1919-1963*¹³. Všechny čtyři tyto práce získaly Pulitzerovu cenu, a dodnes jsou stále nejdůkladnějšími a nejvíce citovanými pracemi ohledně těchto dvou mužů.¹⁴

¹¹ TÝŽ, *Booker T. Washington: The Wizard of Tuskegee*, New York 1983.

¹² David Levering LEWIS, *W. E. B. Du Bois: Biography of Race, 1868-1919*, New York 1993.

¹³ TÝŽ, *W. E. B. Du Bois: The Fight for Equality and the American Century, 1919-1963*, New York 2000.

¹⁴ J. M. MOORE, *Booker*, s. 177.

II. Éra progresivismu

Konec 19. a počátek 20. století ve Spojených státech amerických probíhal v duchu progresivismu. V tomto období se řada reformátorů snažila o technické a logické vyřešení sociálních problémů, které vyvstaly na povrch s příchodem industrializace a urbanizace. S vyřešením problémů, jako příliv velkého počtu imigrantů z Evropy, růst korupce, rozšiřování velkých korporací a znečištění ve městech, spoléhali progresivisté na vládu.¹⁵ Snahy reformátorů v podobě různých hnutí a organizací pro zlepšení životní úrovně obyvatel se během rozšiřování na státní úroveň stávaly systematictějšími a organizovanějšími.¹⁶ Celkově progresivní éra položila základ pro vnitřní reformy v USA, které probíhaly přinejmenším do velké hospodářské krize.¹⁷

Periodizovat Progresivní éru není jednoduché, proto se historici často v názorech liší. Přesto, že počátky reformních hnutí a myšlenek můžeme naleznout již v osmdesátých letech devatenáctého století, nejčastěji periodizace začíná až v letech devadesátých. Lewis L. Gould v klasické knize *America in the Progressive Era, 1890-1914* symbolicky volí za počátek nové éry rok 1890, nicméně si je vědom, že kořeny reformu se objevují již v letech předešlých.¹⁸ Naopak Karen Pastorello si vytyčila jasný začátek éry, a to rok 1893, ve kterém začala v USA do té doby největší ekonomická krize¹⁹ a zároveň se konala Světová výstava v Chicagu, která symbolizovala vzestup industrializace.²⁰ Ovšem vyskytují se i datace pozdější, jakou je například rok 1900, kterým tuto éru započínají historici Tindall a Shi v jejich knize *USA* ze série *Dějiny států* Nakladatelství Lidové noviny.²¹ Naopak problém ve většině případů nenastává s určením konce progresivní éry, za ten většina historiků považuje vstup USA do první světové války v roce 1917.

II.1 Dělnické hnutí a stávký

Již v 80. letech 19. století se začala projevovat nespokojenost zaměstnanců zejména se špatnými pracovními podmínkami a s délkou pracovní doby. Jednou z největších

¹⁵ Karen PASTORELLO, *The Progressives. Activism and Reform in American Society, 1893-1917*, Oxford 2014, s. 12.

¹⁶ TAMTÉŽ, s. 7.

¹⁷ L. L. GOULD, *America*, s. xii.

¹⁸ TAMTÉŽ, s. 3.

¹⁹ K. PASTORELLO, *The Progressives*, s.6.

²⁰ Výstava se konala na počest 400letého výročí objevení Ameriky Kryštofem Kolumbem. Během deseti měsíců ji navštívilo více než 27 milionu lidí. Pomocí kulturních expozic, uměleckých exponátů a nespočtu technických inovací Spojené státy ukázaly svoji pokrokovost. (TAMTÉŽ, s. 1, 3.)

²¹ George Brown TINDALL – David E. SHI, *USA*, Praha 1994.

organizací v té době byli tzv. Knights of Labor (KOL), kteří usilovali o zrušení dětské práce, integraci afroamerických pracujících a o rovné mzdy bez rozdílu pohlaví. Jejich největším cílem ovšem byla osmihodinová pracovní doba.²² Právě s tímto cílem KOL zorganizovali generální stávkou v květnu 1886 v Chicagu na náměstí Haymarket den poté, co policie zabila jednoho dělníka. Do davu, který se policie snažila rozehnat, někdo vhodil bombu a několik policistů usmrtil. Kvůli tomuto tzv. Haymarketskému masakru společnost označila všechny členy odborů za anarchisty a radikály.²³ Za tento útok byli někteří účastníci odsouzeni, a čtyři muži byli popraveni.²⁴

Haymarketský masakr ale nebyl jediným incidentem, který kazil pověst dělnictvu a pozastavil růst průmyslových odborů. V roce 1894 se kvůli propouštění zaměstnanců odehrála stávka v Pullmanově společnosti pro výrobu spacích vozů, kterou inicioval socialista Eugene V. Debs.²⁵ Bojkot provozu Pullmanových vagonů ovlivňoval i provoz federální pošty, a tak stávkou ukončilo vojsko poslané prezidentem Clevelandem.²⁶ Jiný přístup zvolil o osm let později prezident Theodore Roosevelt²⁷, který se pokusil vyřešit několikaměsíční uhelnou stávkou zprostředkováním dohody mezi Svazem důlních pracovníků a uhelnými společnostmi. Proto v říjnu 1902 pozval zástupce obou stran do Bílého domu, kde se jednalo o požadavcích horníků na kratší pracovní dobu, vyšší platy a o uznání odborů.²⁸ Toto jednání sice bylo bezvýsledné, přesto bylo významné pro Rooseveltovo prezidentství. Tímto gestem totiž prezident ukázal, že k zaměstnancům přistupuje se stejnou mírou respektu jako k vlastníkům společností, čímž započal svoji politiku Rovného zacházení (Square Deal).²⁹ Horníkům byl nakonec rozhodčí komisí v roce 1903 přiznán „desetiprocentní nárůst mezd a devítihodinový pracovní den, ale odbory uznány nebyly“.³⁰

Jedny z největších stávek se ovšem odehrály v roce 1894, kdy hospodářství rok po začátku ekonomické krize kleslo na dno. Krize, způsobená panikou na Wall Street kvůli úpadku jednoho z největších zaměstnavatelů, Filadelfské a Readingské železnice,

²² K. PASTORELLO, *The Progressives*, s. 46.

²³ TAMTÉŽ, s. 43.

²⁴ L. L. GOULD, *America*, s.7.

²⁵ G. B. TINDALL – D. E. SHI, *USA*, s. 403.

²⁶ TAMTÉŽ, s. 404.

²⁷ Republikán Roosevelt byl 26. prezidentem USA v letech 1901-1909. (TAMTÉŽ, s. 824.)

²⁸ TAMTÉŽ, s. 481.

²⁹ L. L. GOULD, *America*, s. 34.

³⁰ G. B. TINDALL – D. E. SHI, *USA*, s. 482.

vyústila v miliony nezaměstnaných. Do stávkvy vstoupilo 750 000 dělníků a propuštění stavební dělníci zahájili protestní tažení ze Západu na Východ s hrozbou pochodu na Washington.³¹ Do Washingtonu se skutečně dostala skupinka asi 500 dělníků vedená bohatým podnikatelem z Ohia Jacobem S. Coxeyem („tzv. Coxeyho armáda“). Na základě Coxeyeho návrhu systému vytváření pracovních míst, který spočíval ve federálním financování veřejných prací, jeho „armáda“ požadovala vytvoření pracovních míst pro ty, co jsou ochotní pracovat. Ovšem v hlavním městě na ně čekalo 1500 vojáků, kteří Coxeyho zatkli za vniknutí na pozemek Capitolu a následně pochod rozpustili.³²

II.2 Urbanizace

Americká společnost se začala zásadně měnit s příchodem urbanizace v 80. letech 19. století. Americký historik Arthur M. Schlesinger ve své práci o nástupu urbanismu v USA uvedl: „*Stejně jako byla plantáž typickým produktem jižanského systému z předválečného období a malá farma centrem zemědělství Severu, bylo město vrcholným výdobytkem nového industrialismu.*“³³ Právě industrializace, a s ní spojených více pracovních příležitostí, byla jednou z příčin stěhování velkého počtu obyvatel do měst. Příliv mladých lidí, které lákal městský život, také výrazně přispěl k růstu měst. Ovšem největší příčinou rapidní urbanizace byl příchod imigrantů zejména z Evropy. Jedním z nejrychleji rostoucích měst bylo Chicago v Illinois, kde se populace zhruba z půl milionu obyvatel v roce 1880 zvýšila na více než milion za pouhých deset let.³⁴ Počet imigrantů v Chicagu byl tak velký, že dokonce jeden autor v devadesátých letech devatenáctého století uvedl, že „pouze dvě města v Německém císařství, Berlín a Hamburk, mají více německého obyvatelstva než Chicago, pouze dvě města ve Švédsku mají více Švédů a pouze dvě města v Norsku více Norů.“³⁵ Tuto poznámku je nutné brát s nadsázkou, ovšem o tíživém stavu počtu imigrantů nám něco vypovídá.

³¹ TAMTÉŽ, s. 448.

³² K. PASTORELLO, *The Progressives*, s. 39.

³³ „Just as the plantation was the typical product of the antebellum Southern system and the small farm of the Northern agricultural order, so the city was the supreme achievement of the new industrialism.” (Arthur Meier SCHLESINGER, *The Rise of the City 1878-1898*, New York 1933, s. 79.

³⁴ A. M. SCHLESINGER, *The Rise*, s. 64.

³⁵ “only two cities in the German Empire, Berlin and Hamburg, have greater German population than Chicago; only two in Sweden have more Swedes; and only two in Norway more Norwegians” (Frederick Jackson TURNER, *The Frontier in American History*, New York 1920, s. 232-233.)

Již v roce 1890 žil každý třetí Američan ve městě s více než čtyřmi tisíci obyvatel.³⁶ Vysoká koncentrace lidí způsobovala spoustu problémů, jejichž řešení přispělo mimo jiné k mnoha novým vynálezům a ke zlepšení infrastruktury. V letech 1850-1890 byly povozy tažené koňmi postupně nahrazovány levnějšími, rychlejšími a méně znečišťujícími elektrickými tramvajemi.³⁷ Ke konci devatenáctého století se začaly k přepravě ve městech používat vlaky, přičemž jedna z nejznámějších nadzemních drah zvaná „L“ v Chicagu je funkční dodnes.³⁸ Vznikl také nový způsob městské hromadné přepravy, metro. Kvůli úzkým a křivolakým ulicím vznikl první jeden a půl míle dlouhý úsek metra v Bostonu v letech 1895-1897.³⁹ Jako prostředek k přepravě se v devadesátých letech začalo využívat i jízdní kolo, které bylo významné zejména pro ženy, a to nejen jako způsob přepravy, ale i jako forma emancipace.⁴⁰ Dalším zlepšením pro život ve městě bylo zavádění veřejného osvětlení, které učinilo města bezpečnějšími.⁴¹

Největším problémem ve všech velkých městech však byly slumy, části měst, ve kterých žily chudé vrstvy obyvatel, a zejména imigranti.⁴² S příchodem velkého počtu lidí do měst vznikal problém s nedostatkem ubytovacích zařízení. Nově příchozí, někdy i celé rodiny, se proto ubytovali v přeplněných a nehygienických ubytovnách, penzionech, či si pronajímali pouze volný pokoj u někoho z místních obyvatel.⁴³ Na pomoc nově příchozím začaly vznikat organizace jako například Křesťanské sdružení mladých mužů (YMCA) a Křesťanské sdružení mladých žen (YWCA), které nabízely ubytování za rozumnou cenu.⁴⁴ Přeplněnost špinavých ubytovacích zařízení plných různých škůdců napomáhala k rychlému šíření nemocí, jako je třeba tuberkulóza, zároveň se zde snadno šířily i požáry.⁴⁵

Posledním a obrovským problémem spojeným s urbanizací bylo zvýšení kriminality, a to zejména v již zmíněných slumech. Ve spoustě měst se takovéto čtvrti obydlené nižšími vrstvami obyvatelstva staly centrem nočního života, se spoustou nevěstinců,

³⁶ A. M. SCHLESINGER, *The Rise*, s. 76.

³⁷ K. PASTORELLO, *The Progressives*, s. 107.

³⁸ TAMTÉŽ, s. 108.

³⁹ A. M. SCHLESINGER, *The Rise*, s. 93.

⁴⁰ K. PASTORELLO, *The Progressives*, s. 108.

⁴¹ A. M. SCHLESINGER, *The Rise*, s. 102.

⁴² TAMTÉŽ, s. 108.

⁴³ K. PASTORELLO, *The Progressives*, s. 18-19.

⁴⁴ TAMTÉŽ, s. 19.

⁴⁵ A. M. SCHLESINGER, *The Rise*, s. 109.

levných barů a heren.⁴⁶ Zákon zde neznal hranic, a mladiství delikventi, kteří začínali na drobných krádežích, se začali ve slumech organizovat do gangů, a velmi rychle přešli k páchání více závažných trestných činů.⁴⁷ Organizovaný zločin ovšem nekončil pouze u gangů, obzvláště byl specialitou různých mafií, které mezi sebou bojovaly a nebylo neobvyklé, že se navzájem vraždily.⁴⁸ Postupný vzestup násilí způsobil příchod nových lidí do měst i u rasově laděných nepokojů, které v prvním desetiletí dvacátého století často končily smrtí některých účastníků, jako tomu bylo například v New Yorku, Georgii a ve Springfieldu v Illinois.⁴⁹ Nárůst kriminality potvrzuje i historik Arthur Schlesinger, který uvádí statistiku vražd a zabití v USA, kterou v roce 1904 zveřejnil časopis *Chicago Tribune*: v roce 1881 bylo 1266 vražd a zabití (24,7 na milion obyvatel), v roce 1890 se počet zvýšil na 4290 (68,5 na milion obyvatel), a v roce 1898 již na 7840 (107,2 na milion obyvatel).⁵⁰

Nebyly zde snahy pouze o zlepšení infrastruktury a životní situace obyvatel měst, ale probíhaly také snahy o zkrášlení měst po estetické stránce. Většina amerických měst byla stavěná stejným způsobem, se šachovnicovým uspořádáním ulic, lemovanými stromy kvůli stínu, nacházely se zde stejně vypadající obchody a hotely, vše bez duše a pestrosti, která sálala ze stovky let starých evropských měst.⁵¹ Inspirací pro americké architekty byl Daniel Burnham, hlavní architekt tzv. White City, v jehož prostorách se v roce 1893 konala Chicagská Světová výstava. Burnham ukázal, že města mohou být příjemnějším prostředím pro život umístěním barokních budov okolo bulváru a fontán plných blikajících světél.⁵² Nejvýznamnějším hnutím, které se snažilo zkrášlit města, bylo hnutí City Beautiful, jehož hlavními představiteli byli Charles Mulford Robinson a Frederick Law Olmstead (tvůrce známého Central Parku v New Yorku). Ovšem po finanční krizi v roce 1907 se hnutí začalo soustředit spíše na efektivitu než na estetiku, proto začali podporovat osvětlení ulic, systém veřejné hromadné dopravy, a zákony o územním plánování, aby se města mohla dělit na obytné, obchodní nebo průmyslové části, stejně jako tomu bylo v Evropě.⁵³

⁴⁶ K. PASTORELLO, *The Progressives*, s. 21.

⁴⁷ A. M. SCHLESINGER, *The Rise*, s. 111.

⁴⁸ TAMTÉŽ, s. 113.

⁴⁹ K. PASTORELLO, *The Progressives*, s. 20.

⁵⁰ A. M. SCHLESINGER, *The Rise*, s. 114.

⁵¹ TAMTÉŽ, s. 82.

⁵² K. PASTORELLO, *The Progressives*, s. 145.

⁵³ TAMTÉŽ, s. 146.

II.3 Ženy a progresivní éra

Velký vliv na společenskou změnu v éře progresivismu měly i ženy, které bojovaly za svá práva, a snažily se zlepšit životní úroveň pracujících, zejména imigrantů. Byly to právě ženy, které v prvopočátcích progresivismu ve druhé polovině 80. let devatenáctého století začaly zakládat tzv. settlement houses⁵⁴. Ty se nacházely ve slumech, a sloužily jako obytná a společenská centra pro sociálně slabší imigranty.⁵⁵ Prvním sociálním domem v USA byl tzv. Neighborhood Guild (dnes známý jako University Settlement) založený v roce 1886 na Lower East Side v New Yorku Stantonem Coitem.⁵⁶ Prvním zakladatelem byl sice muž, ale nejvýznamnější průkopnicí sociálních domů byla reformátorka Jane Addams⁵⁷, která založila v roce 1889 takovýto dům v Chicagu.⁵⁸ Právě její Hull House sloužil jako vzor pro více než 400 sociálních domů vzniklých ve zbytku Spojených států do roku 1920.⁵⁹ Situace v Chicagu byla neúnosná, ve městě byla obrovská kriminalita, špína, a bylo plné imigrantů (až 60 % obyvatel), z nichž většina žila v chudobě.⁶⁰ J. Addams se zpočátku snažila zmírnit rozdíly mezi chudými a bohatými tím, že je bude vzdělávat v evropské literatuře a umění. Jelikož hladovějící lidé stěží mohlo zajímat pro ně takto neužitečné vzdělání, rychle se tento přístup ukázal jako nevyhovující. Proto se v Hull House začali soustředit na reálné potřeby pracujících, jako přístup k čisté vodě, zlepšení hygienických podmínek a zavádění kanalizací.⁶¹ V 90. letech se sociální domy začaly soustředit na vzdělávání imigrantů, zejména v anglickém jazyce, aby napomohly asimilaci mezi Američany.⁶² Postupně rozšiřovaly

⁵⁴ Lze přeložit jako sociální domy. Tento systém pomoci sociálně slabším nemá v České republice obdoby, nejbližší ho lze přirovnat ke komunitním centrům, které zprostředkovávají různé volnočasové aktivity ke sblížení komunit ve městech.

⁵⁵ G. B. TINDALL – D. E. SHI, *USA*, s. 427.

⁵⁶ K. PASTORELLO, *The Progressives*, s. 75.

⁵⁷ Laura Jane Addams se narodila v září 1860 v Cadarvillu v Illinois. Její otec šestnáct let působil jako senátor, zároveň za občanské války sloužil jako důstojník na straně Unie, díky čemuž se spřátelil s prezidentem Abrahamem Lincolnem. Jane v roce 1881 jako premiantka třídy dokončila čtyřleté studium na dívčím vzdělávacím institutu v Rockfordu. V 90. letech dvakrát navštívila Evropu, kde se v Londýně poprvé seznámila s konceptem sociálních domů, a tzv. Toynbee Hall byl pro ni velikou inspirací. (TAMTÉŽ, s. 73-74.)

⁵⁸ G. B. TINDALL – D. E. SHI, *USA*, s. 427.

⁵⁹ K. PASTORELLO, *The Progressives*, s. 75.

⁶⁰ TAMTÉŽ, s. 75-76.

⁶¹ TAMTÉŽ, s. 76.

⁶² TAMTÉŽ, s. 77.

i vzdělávání v oblasti domácích prací, vaření, ale také zprostředkovávaly zdravotní péči, pořádaly letní tábory a divadelní představení a fungovaly jako školky.⁶³

S chudobou, špínou a vysokou kriminalitou, nejen ve slumech, souvisel i problém s alkoholismem. Kampaň, zaměřená na prohibici, probíhala až od 90. let 19. století, nicméně jedna z největších ženských organizací, the Woman's Christian Temperance Union (WCTU), usilující o prohibici, vznikla již v roce 1874.⁶⁴ Zejména díky vlivné Lize proti nálevnám, založené v roce 1893, vývoj v této oblasti vyústil v roce 1920, kdy byl schválen osmnáctý dodatek americké Ústavy, který zakázal prodej, přepravu a výrobu alkoholu.⁶⁵

Významnou organizací, která sdružovala spoustu ženských organizací a hnutí včetně WCTU, byla the General Federation of Women's Clubs (GFWC), založená v roce 1890. V té době nebyly do většiny organizací přijímány ženy afroamerického a židovského původu. Z toho důvodu významné Afroameričanky jako Harriet Tubman⁶⁶ a Ida Wells-Barnett⁶⁷ založily v roce 1896 vlastní organizaci, the National Association of Colored Women (NACW). NACW bojovala proti lynčování a rasové segregaci. Ženy židovského původu si také založily vlastní organizaci bojující za práva židovských žen a dětí, the National Council of Jewish Women.⁶⁸

Významnou součástí ženských hnutí progresivní éry je hnutí za volební právo žen. V roce 1890 byla spojením dvou organizací bojující za volební právo žen vytvořena The National American Woman Suffrage Association (NAWSA). Její vůdčí osobností byla Carrie Chapman Catt, která rozšiřovala působení svazu po celých Spojených státech. I přes snahy NAWSA k žádným významným posunům v tomto boji po dvě desetiletí

⁶³ TAMTÉŽ, s. 114.

⁶⁴ L. L. GOULD, *America*, s.12.

⁶⁵ Francis J. SICIUS, *The Progressive Era. A Reference Guide*, Santa Barbara 2015, s. 69-70.

⁶⁶ Harriet Tubman byla abolitionistka, která se narodila jako otrokyně v Marylandu, naštěstí v roce 1849 se jí podařilo uprchnout na Sever. Vyznamenala se zejména v období Americké občanské války (1861-1865), kdy podnikla více než patnáct nebezpečných cest na Jih, a pomohla uprchnout okolo 200 otrokům, včetně celé její rodiny. (James CLIMENT, *Atlas of African-American History. Revised Edition*, New York 2007, s. 65.)

⁶⁷ Ida Bell Wells-Barnett se narodila v roce 1862 v Mississipi. Původně byla učitelkou, kvůli kritice podfinancování černošských škol ji ale propustili. Začala se tedy věnovat žurnalistice. Proslavila se v roce 1895 vydáním *A Red Record*, statistické analýzy lynčování v jižanských státech. (TAMTÉŽ, s. 125)

⁶⁸ K. PASTORELLO, *The Progressives*, s. 72.

nedocházelo.⁶⁹ V roce 1910 podala NAWSA Kongresu petici, ve které více než 400 tisíc lidí svými podpisy žádalo volební právo pro ženy. I přesto na federální úrovni zatím k žádným výsledkům nedošlo, nicméně v listopadu toho samého roku stát Washington uzákonil volební právo pro ženy. K Washingtonu se v roce 1911 přidala i Kalifornie, následována v roce 1912 Arizonou, Kansasem a Ohiem.⁷⁰ V březnu 1913, v den inaugurace prezidenta Woodrow Wilsona, na sebe v ulicích Washingtonu pozornost upoutal zhruba pět tisícový průvod obhájců volebního práva žen. Díky průvodu se enormně zvýšila popularita NAWSA a spustila se vlna peticí žádajících udělení volebního práva ženám. Průvod zorganizovaly dvě mladé členky NAWSA, Alice Paul a Lucy Burns, které se brzy začaly ztotožňovat spíše se způsobem radikálnějšího a více konfrontačního boje za volební právo po vzoru anglických sufražetek. Proto již v roce 1913 založily vlastní organizaci, the Congressional Union, čímž rozštěpily jednotné NAWSA.⁷¹ Za svého prezidenství Wilson podporoval tvorbu zákonů proti dětské práci, osmi hodinovou pracovní dobu, ale také volební právo žen. I díky jeho podpoře se v roce 1918 podařilo ve Sněmovně reprezentantů schválit volební právo pro ženy.⁷² Devatenáctý dodatek Ústavy zaručující ženám toto právo byl následně v roce 1920 ratifikován Senátem, čímž byl završen dlouholetý boj sufražetek v USA.⁷³

II.4 Vzdělání

Poslední dekády devatenáctého století zaznamenaly také obrovský pokrok v oblasti vzdělávání. Na Severu již byly od poloviny století zavedeny veřejné základní školy dotované z daní, zatímco na Jihu bychom takovéto instituce hledali těžko. I přesto, že v období Rekonstrukce⁷⁴ musel být systém veřejných škol vytvořen i na Jihu, státy narážely na nedostatek prostředků kvůli chudobě. Nejen z tohoto důvodu to byly právě státy na Severu a na Západě, ve kterých se školství vyvíjelo nejrychleji. Hlavním důvodem byl příliv imigrantů, a s tím související akumulace plátců daní ve městech, díky čemuž si tyto státy mohly od roku 1870 dovolit mimo jiné i postupně zavádět povinnou školní docházku, přičemž do roku 1898 byla zavedena ve 31 státech. Většinou se povinná

⁶⁹ L. L. GOULD, *America*, s. 12.

⁷⁰ TAMTÉŽ, s. 59.

⁷¹ TAMTÉŽ, s. 70.

⁷² TAMTÉŽ, s. 77-78.

⁷³ F. J. SICIUS, *The Progressive Era*, s. 71.

⁷⁴ Období Rekonstrukce je obdobím politické, ekonomické a sociální proměny Jihu v letech 1865-1877. Jedním z hlavních cílů bylo znovuzáčlenění jižanských států k Unii po občanské válce. (J. CLIMENT, *Atlas*, s. 87.)

docházka týkala dětí od osmi do čtrnácti let po dobu dvanácti až šestnácti týdnů ročně. Vymáhání dodržování tohoto zákona ovšem bylo věcí druhou, a spousta rodičů děti do škol neposílala.⁷⁵ Postupně se ale situace zlepšovala, a zatímco v roce 1870 navštěvovalo veřejné školy zhruba sedm milionů žáků, v roce 1920 byl tento počet trojnásobný.⁷⁶

Rozvoj školství a jeho úroveň se nelišily pouze na Severu a na Jihu, ale také v rámci jednotlivých států a jednotlivých měst. Díky velké koncentraci obyvatel, tudíž i prostředkům z daní, se v urbanistických centrech nacházely ty nejlepší školy, s lepšími budovami, lépe placenými učiteli, a s lepší organizací.⁷⁷ Podle tohoto tvrzení je zřejmé, že školy v odlehlých oblastech na tom nemohly být nejlépe, a bylo tomu skutečně tak. Školy nacházející se ve venkovském prostředí byly většinou jednotřídní, což znamená, že jeden učitel vyučoval najednou všechny žáky různého věku a různého stupně vzdělání. Tato situace se týkala venkovského prostředí i na Severu, ovšem na Jihu takto vypadala většina škol po celém území, kvůli roztržitosti obyvatel.⁷⁸ Situace učitelů na většině míst vypadala velmi podobně, byli za svou práci téměř všude placeni bídně. V roce 1883 již zmínění jednotřídní učitelé měli průměrný plat sto padesát amerických dolarů ročně, zatímco roční průměrný plat farmářů byl dvě stě dolarů.⁷⁹ I přes ne zrovna příznivé podmínky se dařilo zvyšovat gramotnost obyvatelstva (Obr. 1). V roce 1900 se pohybovala něco okolo 95 % u rodilých bílých Američanů, okolo 90 % u imigrantů, a Afroameričanů bylo gramotných necelých 50 %. Zvýšení gramotnosti podpořilo zájem pracující třídy o návštěvu muzeí, koncertních sálů a knihoven. Díky filantropovi Andrew Carnegiemu, který ve velkém podporoval šíření vzdělání, bylo vybudováno více jak 1900 veřejných knihoven po celé rozloze Spojených států.⁸⁰

Snahy o změny ve školství se týkaly také reformy kurikula. Nejvýznačnějším byl v tomto ohledu filozof John Dewey (1859-1952), autor knihy *The School and Society* z roku 1899. Dewey zastával názor, že žáci by se měli vzdělávat aktivně, vše si prakticky vyzkoušet, na rozdíl od toho učit se věci zpaměti, jak bylo zvykem u klasického pasivního vzdělávání. Zdůrazňoval také jistou svobodu žáků při vlastním vzdělávání a důležitost

⁷⁵ A. M. SCHLESINGER, *The Rise*, s. 160-161.

⁷⁶ G. B. TINDALL – D. E. SHI, *USA*, s. 418.

⁷⁷ A. M. SCHLESINGER, *The Rise*, s. 162.

⁷⁸ TAMTÉŽ, s. 163.

⁷⁹ TAMTÉŽ, s. 166.

⁸⁰ K. PASTORELLO, *The Progressives*, s. 53.

vzájemné důvěry mezi žáky a učiteli.⁸¹ Dewey vypracoval koncepci tzv. progresivní pedagogiky, která je založena na tom, že žáci získávají zkušenosti na základě řešení komplexních témat, která jsou jim samým blízká. Žák daný problém řeší sám a výsledky řešení poté konzultuje a porovnává se spolužáky. Žáci by měli být aktivními členy školního společenství, zodpovídat za svou vlastní práci, čímž je Deweyho přístup připravuje do dospělosti, kdy by se jako občané v demokratické společnosti měli podílet na jejích změnách.⁸²

S rozšiřováním veřejného školství rostl také větší zájem o vyšší vzdělání. Počet studentů vysokých škol se z 52 000 v roce 1870 zvedl na 157 000 v roce 1890 a na 600 000 v roce 1920. S rostoucím počtem studentů rostl i zájem o rozšíření pole působnosti, proto fakulty zavedly místo přísně předepsaných předmětů systém volitelných kurzů, díky kterým se student nemusel vzdělávat výhradně ve svém oboru. Vyšší vzdělání začalo být přístupnější také pro ženy. Již po občanské válce se začaly objevovat vysoké školy pro ženy, které měly stejně kvalitní vzdělání jako ty pro muže. Jednou z prvních byla dodnes fungující Vassar ve státě New York, založená roku 1865.⁸³ Díky lepší přístupnosti k vyššímu vzdělání se v progresivní éře zvyšovala také odbornost již známých oborů jako právo, lékařství, farmacie a zubní péče, nicméně vznikala i řada nových odvětví jako sociologie, politologie, ekonomie a statistika.⁸⁴

II.5 Politické reformy

Enormní změnu přinesla progresivní éra i v demokratizaci vlády, díky změně volebního systému. V roce 1896 se Jižní Karolína stala prvním státem, ve kterém byly zavedeny přímé primární volby, v důsledku toho kandidáti na guvernéra již nebyli vybíráni pouze politickou špičkou, nýbrž všemi členy strany. Nejvýznamnější politickou reformou v tomto směru bylo zavedení přímých voleb do Senátu. Senátoři byli voleni v přímých volbách veřejností, namísto zákonodárnými sbory, jak tomu bylo do té doby. Stalo se tak schválením sedmnáctého dodatku Ústavy Senátem v roce 1912, státy ho následně v roce 1913 ratifikovaly.⁸⁵

⁸¹ TAMTÉŽ, s. 134-135.

⁸² Tomáš KASPER – Dana KASPEROVÁ, *Dějiny pedagogiky*, Praha 2008, s. 118-119.

⁸³ G. B. TINDALL – D. E. SHI, *USA*, s. 418.

⁸⁴ K. PASTORELLO, *The Progressives*, s. 89.

⁸⁵ G. B. TINDALL – D. E. SHI, *USA*, s. 477.

Zřejmě nejvýznačnější osobou politických reforem byl progresivista Robert LaFollette, guvernér Wisconsinu v letech 1901-1906, následně senátor až do své smrti roku 1925. Jeho tzv. Wisconsinská myšlenka (Wisconsin Idea) se opírala o představu vlády sloužící lidem, ve které by úředníci úzce spolupracovali s vědci a odborníky, tak jako on s lidmi z Univerzity ve Wisconsinu během svého guvernérství.⁸⁶ Chtěl také, aby politici a politické strany měli malou roli, čehož se mu podařilo ve Wisconsinu v letech 1903 a 1905 dosáhnout. Nejdříve byl schválen zákon o přímých volbách, který zaváděl přímou volbu kandidátů do úřadů, čímž omezoval moc politických stran. Následně byl schválen zákon o státní službě, díky němuž byli všichni vládní zaměstnanci zaměstnáni na základě zkoušek. Zasloužil se také o to, že se Wisconsin v roce 1911 stal prvním státem v USA, který zavedl daň z příjmů. Díky jeho myšlence byl také položen základ sociálnímu zabezpečení tím, že byla utvořena Industriální komise pro kontrolu a regulaci pracovních podmínek, na jejímž základě byl Wisconsin prvním státem v USA, který zavedl odškodné v případě pracovní neschopnosti. Verze progresivismu, kterou Bojovný Bob (LaFollette) představil, se rozšířila po celých Spojených státech, a podobné legislativní úpravy se šířily dál.⁸⁷

Na přelomu století změnou procházela i politická kampaň. Lidé začali být unavení ze sáhodlouhých předvolebních proslovů a neustálých ohňostrojů, které se v osmdesátých a devadesátých letech stávaly už jen přežitkem z minulosti. Lidé potřebovali, aby kandidáti poukazovali na problémy doby, a nejen prvoplánově působili na emoce. Kampaně se proto v progresivní éře začaly více soustředit na lepší marketing s využitím billboardů a filmů.⁸⁸

Divoká kampaň se odehrála v roce 1912 před nejvýznačnějšími prezidentskými volbami progresivní éry, ve kterých po dvou dekádách zvítězil demokratický kandidát.⁸⁹ Výhra Woodrowa Wilsona nebyla náhodná, významně k ní přispěl rozkol v republikánské straně⁹⁰. Kromě tradičních kandidátů za demokratickou (W. Wilson)

⁸⁶ K. PASTORELLO, *The Progressives*, s. 148.

⁸⁷ TAMTÉŽ, s. 149-150.

⁸⁸ L. L. GOULD, *America*, s. 41.

⁸⁹ Do té doby posledním demokratickým prezidentem byl Grover Cleveland, který měl své druhé volební období jak 24. prezident v letech 1893-1897. (G. B. TINDALL – D. E. SHI, *USA*, s. 824)

⁹⁰ Hlavním důvodem rozkolu byl spor odehrávající se v roce 1910 mezi ministrem vnitra Richardem Ballingerem a vedoucím lesního hospodářství Giffordem Pinchotem.

a republikánskou (tehdejší prezident William Howard Taft) stranu, se o post prezidenta ucházeli i další dva nadějní kandidáti. Prvním z nich byl bývalý prezident Theodore Roosevelt, který odešel z republikánské strany a založil si vlastní Progresivní stranu. Čtvrtým, nejméně význačným kandidátem, byl za socialisty Eugene V. Debs⁹¹, vůdce Pullmanovy stávkou v roce 1894. I přesto, že jeho názory byly pro většinu Američanů příliš radikální, se mu ve volbách podařilo získat necelý milion hlasů.⁹² Taft byl velice konzervativní, navíc kvůli kontroverzi mezi Ballingerem a Pinchotem si zneprátil veřejnost, brzy bylo tedy jasné, že proti dvěma silným kandidátům nemá šanci. Cíle T. Roosevelta a W. Wilsona byly u obou progresivní. Roosevelt ve své ideologii „nového nacionalismu“ volal po sociální spravedlnosti, kterou by pomohl zajistit vládě na základě reform. Jednalo se například o odstupňovanou daň z příjmu a dědictví, zavedení kompenzací pro pracující v případě neschopnosti, regulaci práce žen a dětí, či vytvoření komise pro federální obchod a komise dovozních cel.⁹³ Oproti tomu Wilsonova ideologie „nové svobody“ zastávala přesvědčení, že federální vláda by měla spíše obnovit konkurenci než dohlížet na monopoly. Wilson volal po snížení dovozních cel, zrušení všech trustů a zlomení finanční moci Wall Streetu. Pro Roosevelta byla klíčová centralizace a rozšiřování moci federální vlády, zatímco Wilson viděl potřebu federální moci jen za dočasnou do té doby, než se podaří obnovit konkurenci a rozptýlit moc. Bez podpory republikánské strany se Rooseveltovi nepodařilo získat dostatek hlasů a Wilson se stal jasným vítězem se získanými čtyři sta pětácti hlasy, zatímco Roosevelt získal pouhých osmaosmdesát a Taft osm. Díky tomuto drtivému výsledku měli demokraté poprvé od roku 1895 opět v rukou Bílý dům, i obě komory Kongresu. Zároveň se jednalo od dob občanské války o prvního amerického prezidenta pocházejícího z Jihu.⁹⁴

Ballinger předal skupině investorů vládní půdu s bohatými ložisky uhlí na Aljašce, tato skupina, zjevně bez jeho vědomí, byla domluvená na prodeji půdy důlnímu syndikátu. Pinchot zveřejnil tento podvod, načež ho Taft vyhodil pro porušení subordinace. I přesto, že se Taft zachoval podle zákona, veřejnost k jeho rozhodnutí byla velice kritická. Roosevelt Taftovo rozhodnutí také zkritizoval, naléhal na jeho demisi a v roce 1912 se rozhodl proti němu kandidovat. (TAMTÉŽ, s. 485-487.)

⁹¹ K. PASTORELLO, *The Progressives*, s. 179.

⁹² TAMTÉŽ, s. 185.

⁹³ G. B. TINDALL – D. E. SHI, *USA*, s. 489.

⁹⁴ TAMTÉŽ, s. 490.

II.6 Kultura

Ke změnám v progresivní éře patří i změny v každodenním životě spojené s rozšiřováním možností kulturního vyžití. Pracující třída si poprvé v historii mohla dovolit část svého dne věnovat různým formám zábavy. Spousta sportů, mezi nimi i box a baseball, v téhle době vzrostla na profesionální úroveň.⁹⁵ Druhy populárních sportů se lišily mezi elitou a pracujícími. Elity si užívaly golf, fotbal, tenis a veslování, zatímco bowling, kohoutí zápasy, kostky a box byly považovány za sporty pro nižší vrstvu obyvatel. Jedinou výjimkou byl baseball, který se stal v té době nejpopulárnějším sportem. Baseball se šířil zejména ve městech, kde sbližoval celé komunity. Již v osmdesátých letech devatenáctého století mělo osm největších měst ve Spojených státech svou vlastní baseballovou ligu skládající se z profesionálů. Během devadesátých let se dvě baseballové ligy začaly hrát na mezistátní úrovni.⁹⁶

K obrovskému rozkvětu docházelo také v nově vzniklém odvětví – filmu. Ke konci devatenáctého století se krátké němé filmy promítaly v opuštěných obchodech dočasně proměněných na divadla. První divadelní sál upravený na promítání filmů vznikl až v roce 1905 v Pensylvánii, nicméně kina se začala rychle šířit městy, a jejich návštěva byla oblíbená zejména mezi pracující třídou díky příznivé ceně vstupného. V roce 1903 šel do kin první film se zápletkou a zároveň první filmový western *Velká železniční loupež*, tento film Edwina S. Portera se stal okamžitým hitem.⁹⁷

Díky lepšímu přístupu ke vzdělání a zvyšování gramotnosti velký rozmach zaznamenalo i odvětví novin a literárních děl. Tištěné slovo se v té době stalo největším zdrojem zábavy a informací.⁹⁸ Spousta velkých autorů začínala publikací svých básní či povídek v časopisech a novinách, mezi nimi i Jack London se svým *Voláním divočiny* (1903) a *Mořským vlkem* (1904). Časopisy také představily spoustu příběhů pro děti, které jsou známé dodnes, jako například příběh o chlapci ztraceném v džungli *Kniha džunglí* od Rudyarda Kiplinga z roku 1894, nebo podobný příběh *Tarzana* od Williama Borrougha z roku 1912.⁹⁹ Ke konci devatenáctého století se do USA dostal nový literární směr naturalismus, soustředící se na vyobrazení toho nejhoršího, co realita nabízí. Jedním z nejznámějších amerických naturalistů je Stephen Crane. Ten

⁹⁵ K. PASTORELLO, *The Progressives*, s. 51.

⁹⁶ F. J. SICIUS, *The Progressive Era*, s. 54.

⁹⁷ K. PASTORELLO, *The Progressives*, s. 52.

⁹⁸ F. J. SICIUS, *The Progressive Era*, s. 95.

⁹⁹ TAMTÉŽ, s. 98-99.

ve své novele *Maggie, dítě ulice* (1893) popisuje slum jako přišeru požírající nevinné, které poté vyhazuje na špinavé ulice přímo před bary a přeplněné ubytovny. Ani milující a nevinná Maggie neobstojí v tomto prostředí, a na konci umírá jako chudá, těhotná prostitutka.¹⁰⁰

V progresivní éře jsou také položeny základy investigativního novinářství, které poukazovalo zejména na problémy velkých korporací a monopolů. Tvůrcem tohoto druhu novinářů se stal vydavatel Samuel McClure, původem ze Severního Irsku, který v roce 1892 založil časopis sdružující investigativní novináře *McClure's Magazine*.¹⁰¹ V roce 1906 Roosevelt ve svém proslovu použil termín muckrakers, kterým tento nový druh novinářů připodobnil k postavě z *Poutnickovy cesty* (1678) od Johna Bunyana. V této knize poutník kydá hnůj, přičemž se vždy dívá k zemi odmítajíc Boha. Tímto chtěl Roosevelt poukázat na to, že někdy novináři zachází příliš daleko a poukazují pouze na to špatné.¹⁰² Nejspíše nejznámějším mezi tzv. Muckrakers je Upton Sinclair a jeho dílo *Džungle* (1905), ve kterém poukazuje na otřesné, nelidské a nehygienické podmínky, ve kterých musí pracovat dělníci v chicagské továrně na maso.¹⁰³ Pár měsíců po vydání si Sinclairovo dílo přečetl i prezident Roosevelt a okamžitě zareagoval tím, že do Chicaga vyslal vyšetřovatele, kteří potvrdili otřesné podmínky, o kterých Sinclair psal. Spolu s Kongresem následně vypracoval návrh zákona o federální kontrole masa, který byl v červnu 1906 schválen.¹⁰⁴ Muckrakers výrazně napomohli popularitě progresivismu tím, že informovali veřejnost o proměnách nové industriální a urbanistické společnosti, a zároveň poukazovali na její nedostatky a stinné stránky, čímž doufali ve změnu k lepšímu.¹⁰⁵

¹⁰⁰ TAMTÉŽ, s. 100.

¹⁰¹ TAMTÉŽ, s. 107-108.

¹⁰² K. PASTORELLO, *The Progressives*, s. 58.

¹⁰³ TAMTÉŽ, s. 63.

¹⁰⁴ G. B. TINDALL – D. E. SHI, *USA*, s. 489.

¹⁰⁵ TAMTÉŽ, s. 477.

III. Afroameričané v progresivní éře

Ve druhé polovině devatenáctého století procházela Afroamerická komunita obrovskými změnami. Po skončení americké občanské války¹⁰⁶ došlo k emancipaci, avšak o úplnou svobodu a rovnoprávnost Afroameričané museli ještě sto let bojovat.¹⁰⁷ Po válce Spojené státy procházely mezi lety 1865 a 1877 tzv. Rekonstrukcí, během které se více než čtyři miliony osvobozených Afroameričanů snažily získat si své místo ve společnosti.¹⁰⁸ To jim poměrně dost komplikovaly různé formy rasismu, zosobněném organizací Ku-klux-klan (KKK), která věřila v nadřazenost bělochů. Klan byl založen v Tennessee roku 1866 bývalým Konfederačním generálem Nathanem B. Forrestem, který v roce 1864 nechal zmasakrovat zajaté Afroamerické vojáky po bitvě u Fort Pillow. Díky úzkým vazbám na Demokratickou stranu se KKK šířil rychle a organizovaně po celém Jihu.¹⁰⁹ Ku-klux-klan šířil po Jihu teror, proto Kongres v roce 1871 přijal federální zákon o Ku-klux-klanu, který prohlásil za nezákonné všechny aktivity typické pro klan (např. spiklenecké sdružování a nošení jejich typických převleků).¹¹⁰ Situace na Jihu se pro Afroameričany rapidně zhoršila po podepsání Kompromisu v roce 1877¹¹¹, který z Jihu stáhl federální vojáky, mimo jiné ochranu pro Afroameričany, a s tím ukončil období Rekonstrukce.¹¹² Historička Nell Irvin Painter ovšem i následující období zahrnuje do tzv. velké rekonstrukce, kterou datuje od roku 1864 do roku 1896, kdy byla právně schválena segregace Afroameričanů.¹¹³ Koncem století se stupňovalo rasově motivované násilí, progresivní éru provázelo mnoho rasových nepokojů, a v letech 1889 a 1918 bylo zlynčováno více než 2400

¹⁰⁶ Americká občanská válka se odehrála v letech 1861-1865. V roce 1861 se Jižanské státy oddělily od zbytku USA a utvořily Konfederaci, zejména kvůli zachování otroctví, na kterém byl Jih ekonomicky závislý. Válka skončila kapitulací Konfederace 9. dubna 1865. (J. CLIMENT, *Atlas*, s. 86.)

¹⁰⁷ Nell Irvin PAINTER, *Creating Black Americans. African-American history and its meanings, 1619 to the present*, New York 2006, s. 137.

¹⁰⁸ J. CLIMENT, *Atlas*, s. 87.

¹⁰⁹ TAMTÉŽ, s.105.

¹¹⁰ G. B. TINDALL – D. E. SHI, *USA*, s. 361.

¹¹¹ V roce 1877 se konaly napjaté prezidentské volby, ve kterých republikán Rutherford B. Haynes zvítězil v poměru 185 ku 184 volitelským hlasům. Stalo se tak díky dohodě jižanských demokratů s republikány, ve které republikáni přislíbili stažení federálních jednotek z Jihu. (TAMTÉŽ, s. 368.)

¹¹² N. I. PAINTER, *Creating Black Americans*, s. 142.

¹¹³ TAMTÉŽ, s.142.

Afroameričanů.¹¹⁴ I přesto se v tomto období Afroameričanům podařilo dosáhnout určitého pokroku, například ve školství, v podnikání a v rozvoji různých hnutí.

III.1 Legislativa

Ke společenským změnám by nemohlo docházet beze změn právních a naopak. Proto je nutné se nejdříve podívat na změny v legislativě, které se týkaly Afroameričanů před a v progresivní éře.

Důležitým dokumentem, který odstartoval emancipaci Afroameričanů, byla proklamace o zrušení otroctví vydaná během občanské války. I přesto, že prezident Abraham Lincoln podepsal proklamaci již prvního ledna 1863 (předběžná verze vydána již v září předchozího roku), ke zrušení otroctví tak úplně nedošlo. Proklamace rušila otroctví pouze ve státech Konfederace, pro které toto prohlášení nic neznamenal, a neplatila pro čtyři státy Unie, které byly stále otrokářské – Delaware, Maryland, Kentucky a Missouri. Proklamace tedy byla spíše symbolická, a zvýšila prestiž Lincolna v očích Afroameričanů, pro které byl hrdinou.¹¹⁵ Do konce války v dubnu 1865 ovšem většina států otroctví zrušila, zbývaly již jen Texas, Delaware a Kentucky. V Texasu mohli Afroameričané oslavit svobodu devatenáctého června. Tento den je dodnes dnem nezávislosti Afroameričanů, tzv. „Juneteenth“. Nicméně k úplnému zrušení otroctví v celých Spojených státech došlo až ratifikací třináctého dodatku Ústavy v prosinci 1865, kdy byly i Delaware a Kentucky donuceny otroctví osm měsíců po skončení války uzákonit.¹¹⁶

Necelý měsíc před koncem občanské války byl v březnu 1865 přijat zákon, kterým byl založen Úřad pro osvobozené otroky (Freedmen's bureau). Tento úřad měl po dobu trvání války a rok po ní pomáhat bývalým otrokům se osamostatnit, mimo jiné mělo být každému osvobozenému na tři roky přiděleno 40 akrů (zhruba 16 ha) půdy zabavené jižanům. Působení Úřadu pro osvobozené otroky mělo být prodlouženo novým zákonem na začátku roku 1866.¹¹⁷ Zákon přijat nebyl, přesto byl velikým přínosem, jelikož do něj Kongres zanesl definici občanských práv chybějící v Ústavě z roku 1787, ve které se v Článku IV., oddíle 2 mluví pouze o „výsadách a svobodách“ (privileges and immunities) občanů. Občanská práva, která následně chránily tzv. Civil Rights Acts z let 1866, 1871

¹¹⁴ F. J. SICIUS, *The Progressive Era*, s. 81.

¹¹⁵ TAMTÉŽ, s. 122-123.

¹¹⁶ N. I. PAINTER, *Creating Black Americans*, s. 135.

¹¹⁷ Milton Ridvas KONVITZ, *A Century of Civil Rights*, New York 1961, s. 43-44.

a 1875¹¹⁸, tento nový zákon definoval jako: „práva uzavírat a vymáhat smlouvy, žalovat, být účastníkem řízení a podávat důkazy, dědit, kupovat, pronajímat, prodávat, držet a převádět nemovitý a osobní majetek a mít plný a rovný prospěch ze všech zákonů a řízení pro bezpečnost osoby a státu, včetně ústavního práva nosit zbraň.“¹¹⁹ Druhý zákon o Úřadu pro osvobozené otroky byl schválen v červenci 1866, prodloužil činnost úřadu a rozšířil jeho pravomoci na prodej nemovitého majetku patřícímu zaniklé Konfederaci, získané prostředky mohl následně použít ke vzdělávání osvobozených otroků.¹²⁰ Činnost úřadu ukončil Kongres v červnu 1872, kvůli silnému odporu na Jihu.¹²¹

Občanská práva, definovaná v původním návrhu zákona o Úřadu pro osvobozené otroky, byla poprvé zakotvena v zákoně o občanských právech. Ten byl schválen Kongresem v březnu 1866 a stanovil, že „všechny osoby narozené ve spojených státech, jsou občany, a proto se na ně všechny zákony vztahují stejnou měrou“.¹²² Prezident Johnson zákon vetoval, právě proto, že občany měli být všichni narození v USA, včetně „číňanů na západním pobřeží, cikánů, černochů a Indiánů, kteří platí daně“¹²³, nicméně v dubnu Kongres prezidentovo veto přehlasoval. Aby se Kongres pojistil proti případným dalším námitkám, vydal ještě v červnu téhož roku čtrnáctý dodatek Ústavy (ratifikován v červenci 1868), kterým byl Zákon o občanských právech výrazně rozšířen.¹²⁴ Dodatek potvrzoval občanství všech osob narozených ve Spojených státech bez ohledu na rasu, zakazoval všem státům krátit „výsady a svobody“ dané Ústavou, zbavovat jakoukoliv osobu života, svobody, či majetku, nebo upírat rovnost před zákonem, zároveň rušil veškeré dluhy Konfederace.¹²⁵

Třetím, a posledním, dodatkem Ústavy týkajícím se práv Afroameričanů je patnáctý dodatek z února 1869, ratifikován Kongresem o rok později. Dodatek zakazoval všem

¹¹⁸ Ivo CERMAN, *America Rasist Founding? An East-European View*, *Opera Historica* 22, 2021, č. 2, s. 102–126, zde s. 123.

¹¹⁹ „the right to make an enforce contracts, to sue, be parties, and give evidence, to inherit, purchase, lease, sell, hold and convey real and personal property, and to have full and equal benefit of all laws and proceedings for the security of person and state, including the constitutional right of bearing arms.“ (M. R. KONVITZ, *A Century*, s. 44)

¹²⁰ TAMTÉŽ, s. 44-45.

¹²¹ J. CLIMENT, *Atlas*, s. 93.

¹²² G. B. TINDALL – D. E. SHI, *USA*, s. 355.

¹²³ „Chinese on the Pacific coast, the people called Gipsies, Negroes, and Indians who were taxed“ (M. R. KONVITZ, *A Century*, s. 49.)

¹²⁴ TAMTÉŽ, s. 49-51.

¹²⁵ G. B. TINDALL – D. E. SHI, *USA*, s. 355.

státům jakýmkoliv způsobem odírat občanům právo volit z důvodu rasy, barvy pleti, či bývalého otroctví.¹²⁶ Ovšem volební právo bylo přiznáno pouze všem mužům, ženy mohly volit až na základě devatenáctého dodatku z roku 1920, jak bylo zmíněné v předchozí kapitole.

Právní postavení Afroameričanů na Jihu se ale po již zmíněném Kompromisu z roku 1877 výrazně zhoršilo a během osmdesátých a devadesátých let devatenáctého století došlo k řadě rozhodnutí Nejvyššího soudu, na jejichž základě byly zrušeny prakticky všechny zákony o občanských právech, kterých bylo v období Rekonstrukce dosaženo. V roce 1883 v kauze tzv. Civil Rights Cases Nejvyšší soud rozhodl o vyjmutí soukromých osob ze čtrnáctého dodatku v případech omezení, která nebyla uznána jako definující rysy otroctví (např. ubytování v hotelech, návštěva restaurací). Tím legalizoval možnost diskriminace ve veřejném životě a nyní záviselo na každém státě, jakým způsobem bude dodatek aplikovat. Například restaurace nebo železnice si nyní mohly vybírat koho zaměstnají, nebo komu nabídnou své služby.¹²⁷

Roku 1890 byl v Louisianě schválen zákon o oddělených vagonech pro bělochy a černochoy. Do čela opozice proti tomuto zákonu se postavil doktor a právník Louis Martinier, který vymyslel plán, jak tento zákon jednoduše zdiskreditovat u Nejvyššího soudu jakožto porušení rovného přístupu, který byl dán čtrnáctým dodatkem. V roce 1882 si Homer Plessy, Afroameričan vypadající jako běloch, zakoupil jízdenku do první třídy, a poté, co se ve vlaku usadil, oznámil průvodčímu svůj původ a nechal se zatknout. Následně se proti zatčení odvolal, do plánu zasvěcený soudce John Ferguson odvolání zamítl, a případ zamířil k Nejvyššímu soudu.¹²⁸ Tento nechvalně známý soudní spor byl u Nejvyššího soudu projednáván jako Plessy vs. Ferguson v roce 1896 a jedná se o jeden z nejvýznamnějších soudních rozsudků v historii Afroameričanů. Nejvyšší soud v tomto případě rozhodl proti Plessymu, s tím, že instituce na jakékoli úrovni mohou praktikovat segregaci, pokud zajistí „oddělené, ale rovné“ podmínky, zařízení a služby pro obě rasy. Na základě zásady „separate but equal“ byly v celých Spojených státech, zejména v jižanských, legalizovány stávající segregační zákony a začaly k nim přibývat nové, u kterých se ovšem v praxi rovnost opomíjela.¹²⁹

¹²⁶ M. R. KONVITZ, *A Century*, s. 57.

¹²⁷ J. CLIMENT, *Atlas*, s. 119-120.

¹²⁸ F. J. SICIUS, *The Progressive Era*, s. 79-80.

¹²⁹ J. CLIMENT, *Atlas*, s. 120.

Nejvyšší soud v následujících letech vynesl rozsudky ještě v dalších důležitých žalobách. Konkrétně v případech týkajících se omezování volebního práva Afroameričanů, *Mills vs. Green* (1895), *Williams vs. Mississippi* (1898), a *Giles vs. Harris* (1903), kde soud rozhodl opět v neprospěch Afroameričanů, čímž umožnil státům legalizovat zákony zbavující některé skupiny obyvatelstva volebního práva. Na přelomu století všechny jižanské státy přijaly alespoň jednu z forem omezování volebního práva, které byly mířené na Afroameričany, ale zasáhly i velkou část chudých bělochů.¹³⁰ Nejčastějšími byly volební daně, testy gramotnosti, nebo tzv. dědečkovská klauzule. Volební daň byla obvykle 1 nebo 2 dolary na osobu za rok, ovšem platila se několik měsíců před volbami, plátce si musel uschovat doklad o zaplacení, a to většinou nejen za aktuální rok, ale za všechny roky od doby, kdy mu bylo 21 let. Jelikož daň sloužila pouze k volbám, odradilo to spoustu chudých mužů od účasti, čímž se toto nařízení ukázalo jako nejefektivnější. Dalším efektivním způsobem byly testy gramotnosti, založené na porozumění textu, přičemž vybírané texty byly často obskurní a příliš složité na to, aby jimi prošli učitelé, natož například farmáři. Testy tedy znemožňovaly volit i velké části chudých bělochů, pro ty tu ale byla tzv. dědečkovská klauzule, na jejímž základě mohl volit muž, který dokázal, že jeho otec nebo dědeček měli volební právo před rokem 1867. Touto klauzulí byli zbavení volebního práva všichni Afroameričané, jelikož ti získali právo volit až později. Účast na politickém dění také omezovala samotná Demokratická strana, která měla na Jihu politickou převahu již od sedmdesátých let a do které byli přijímáni pouze bílí muži. Tato a jim podobná nařízení učinila volební účast prakticky nemožnou pro 90 % Afroameričanů žijících na Jihu, a do poloviny dvacátého století je vyřadila z možnosti se podílet na veřejném dění.¹³¹

III.2 Segregace Afroameričanů

Segregační zákony někdy také nazývány jako zákony Jima Crowa, podle rasistické a dehonestující postavy ztělesňující přihlouplého černocho¹³², byly pouhou špičkou ledovce a jejich princip se brzy rozšířil do všech sfér běžného života. Se segregací

¹³⁰ N. I. PAINTER, *Creating Black Americans*, s. 154.

¹³¹ TAMTÉŽ, s. 178-179.

¹³² Postavu Jima Crowa představil Thomas Dartmouth Rice v roce 1828, kdy se v jeho prvním představení objevila dehonestující postava starého, zmrzačeného a líného černocho. Díky tomu, že se svým představením Rice vystupoval napříč státy, se Jim Crow postupně stal synonymem pro otroky a Afroameričany obecně. (J. M. MOORE, *Booker*, s. 1-2.)

a diskriminací se Afroameričané setkávali všude, ve veřejné dopravě, v hotelech, restauracích, nemocnicích, knihovnách, při zábavě a sportu, ale i ve školství a v zaměstnání.¹³³

Zaměstnanost Afroameričanů byla procentuálně vyšší než zaměstnanost bělochů. V roce 1890 pracovalo 57,7 % Afroameričanů a 46,6 % bělochů. Obrovský rozdíl byl v zaměstnanosti žen, dětí a starců, například Afroamerických žen pracovalo 36 %, bělošek pouze 14 %, a Afroamerických chlapců ve věku od 10 do 14 let 30 % v porovnání s 8 % chlapců bílých. Tento markantní rozdíl má jednoduchý důvod. Na přelomu století valná většina Afroameričanů pracovala v málo placených zaměstnáních jako například v zemědělství, kde jich byla více než polovina, tudíž pro uživení celé rodiny bylo potřeba příspěvku všech. Většina afroamerických farmářů neměla vlastní půdu, tu si tedy museli pronajímat, čímž se často zadlužili na celý život. Nejčastější formou pronájmu byl pacht, na základě kterého si farmáři vypůjčovali pozemek i s náradím a zvířaty, a následně vlastníkům půdy splácely pachtovné ve formě vypěstovaných plodin.¹³⁴ Často po splacení pachtovného farmářům nezbyvalo moc pro vlastní potřebu, a museli si půjčovat peníze, čímž se ještě více zadlužovali.¹³⁵

Na venkově sice byla většina Afroameričanů svázána dluhy, ovšem těm ve městech se, z velké části právě díky segregaci, otevíraly možnosti k podnikání v různých odvětvích, jelikož na většině míst nemohli využívat ne-černošských podniků a služeb. Nejrozšířenější podnikání mezi Afroameričany bylo ve službách, zejména v kadeřnictví, v kosmetických salonech a pohřebních ústavech. Zakládali ale také banky, pojišťovny, manufaktury, noviny a malé obchody. Spousta různých společností založených Afroameričany v progresivní éře je úspěšná do dnešního dne, jako například jedna z největších pojišťovacích společností ve Spojených státech North Carolina Mutual, založená roku 1899. K podnikání se dostaly také ženy, přičemž nejúspěšnější podnikatelkou byla Madam C. J. Walker, která roku 1910 založila Walker Manufacturing Company, se kterou se jí postupně podařilo kosmetické produkty vyvážet i do zahraničí.¹³⁶

¹³³ G. B. TINDALL – D. E. SHI, *USA*, s. 376.

¹³⁴ N. I. PAINTER, *Creating Black Americans*, s. 163.

¹³⁵ TAMTÉŽ, s. 166.

¹³⁶ TAMTÉŽ, s. 171-172.

Rasová segregace se projevila také v profesionálním sportu. Ukázkovým je příklad baseballu, ve kterém původně hráli Afroameričané, nicméně v roce 1877 jim bylo členství v baseballových týmech zakázáno a z profesionálního baseballu byli černoši vytlačeni na dlouhých sedmdesát let. Tento zákaz Afroameričany ovšem neodradil a zakládali si týmy vlastní. Bezpochyby nejvýznamnějším Afroamerickým sportovcem progresivní éry byl boxer Jack Johnson (1870-1946), který v letech 1902-1907 vyhrál sedmapadesát zápasů v řadě, čímž pro bělochy započalo hledání „velké bílé naděje“, někoho, kdo by Johnsona porazil.¹³⁷ V roce 1910 Johnson s přehledem zvítězil nad dosud neporaženým Jamesem J. Jeffriesem, čímž se sen o této naději rozplynul, a následovalo několik rasových nepokojů způsobených porážkou bílého šampiona.¹³⁸ K segregaci ve sportu nedocházelo pouze na profesionální úrovni, ale i na té amatérské. To vyústilo v zakládání spousty černošských sportovních klubů a hřišť (například golfových či tenisových), které byly jinak pro Afroameričany nepřístupné.¹³⁹

Dalším z rasistických projevů progresivní éry ve Spojených státech bylo zavádění nucené sterilizace, původně zaměřené na lidi s nižší než průměrnou inteligencí, ale brzy začala mířit na černochoy a imigranty. V posledním desetiletí progresivní éry byla sterilizace zavedena v šestnácti státech¹⁴⁰, a to na základě eugeniky. Teorie eugeniky je založená na zlepšení genetické výbavy lidstva kontrolou rozmnožování, jelikož podle eugeniků rozdíly v inteligenci a charakteru lidí závisí čistě na dědičné výbavě.¹⁴¹ Spousta progresivistů podporovala eugeniku s vírou v utvoření dokonalé lidské rasy. Indiana byla v roce 1907 prvním státem, který zavedl tzv. „negativní Eugeniku“, jinými slovy legalizovala sterilizaci osob nesoucích nežádoucí genetické znaky.¹⁴²

Nejnásilnějším projevem segregace a rasismu bylo lynčování – mučení, popravy, někdy dokonce rozčtvrcení osob davem. V rozmezí mezi roky 1890 a 1910 bylo ročně zlynčováno průměrně 100 Afroameričanů. Na Severu se tyto popravy objevovaly jen výjimečně, zejména díky malému počtu černošských obyvatel, k rapidnímu nárůstu došlo až ve druhém desetiletí dvacátého století s příchodem Velké migrace.¹⁴³ Před rokem 1890

¹³⁷ TAMTÉŽ, s. 175.

¹³⁸ F. J. SICIUS, *The Progressive Era*, s. 87.

¹³⁹ N. I. PAINTER, *Creating Black Americans*, s. 175.

¹⁴⁰ K. PASTORELLO, *The Progressives*, s. 100-101.

¹⁴¹ Thomas C. LEONARD, *Eugenics and Economics in the Progressive Era*, *Journal of Economic Perspectives* 19, 2005, č. 4, s. 207-224., zde s. 208.

¹⁴² K. PASTORELLO, *The Progressives*, s. 203.

¹⁴³ J. CLIMENT, *Atlas*, s. 119-120.

lynčování probíhalo jako jakýsi způsob potrestání obviněných z trestných činů, při kterém dav vezme spravedlnost do svých vlastních rukou. Lidé věřící v nadřazenost bílé rasy proto lynčování obhajovali jako trestání Afroameričanů ze znásilnění bělošek. Avšak z lynčování se stal jakýsi rasově zaměřený rituál bílé komunity, při kterém stovky lidí sledovaly mnohdy pomalé mučení za účelem co největšího ponížení oběti předtím, než byla zavražděna. Novinářka z Memphisu, Ida B. Wells, se v devadesátých letech pustila do vyšetřování lynčování. Ve svých pracích následně odhalila, že tvrzení rasistů obhajujících lynčování je nepravdivé, jelikož pouze malá část zlynčovaných Afroameričanů byla obviněna ze znásilnění, nebo z pokusu o znásilnění. Ve skutečnosti byly oběti nejčastěji obviněny za vraždu, malé krádeže či odmlouvání.¹⁴⁴ Jeden z nejbrutálnějších případů lynčování popsala Ida B. Wells ve své práci *A Red Record* z roku 1895. Jedná se o případ zlynčovaného Henryho Smithe obviněného z vraždy čtyřleté bílé holčičky v Texasu na začátku února 1893. Smith byl před davem zhruba deseti tisíců lidí skoro hodinu mučen, příbuzní zavražděné dívky mu přikládali kusy rozžhaveného železa na tělo, vrazili mu je do úst a vypálili mu oči. Následně byl Smith zaživa upálen na hranici a nakonec si lidé zbytky jeho ostatků rozebrali jako suvenýry.¹⁴⁵ Ve většině případů byl průběh poprav obdobně brutální a stejně jako v tomto případě si lidé brali domů suvenýry, často v podobě pohlednic, které na místě prodávali fotografové. Několik organizací jako NACW se neúspěšně pokoušelo prosadit zákony, které by zakazovaly lynčování. Částečně lynčování vyřešil Civil Rights Act (Zákon o občanských právech) z roku 1964, který zakazuje zbavit člověka jeho občanských práv vraždou.¹⁴⁶ Nicméně zákon prohlašující lynčování za federální zločin byl schválen Senátem a podepsán prezidentem až v březnu 2022.¹⁴⁷

III.3 Urbanizace a vznik ghett

S rozrůstáním segregančních zákonů na Jihu se stále více Afroameričanů stěhovalo na Sever či Západ Spojených států, doufajíc v lepší úroveň vzdělání a v lepší pracovní

¹⁴⁴ N. I. PAINTER, *Creating Black Americans*, s. 180-181.

¹⁴⁵ Ida B. WELLS-BARNETT, *The Red Record. Tabulated Statistics and Alleged Causes of Lynching in the United States* [online], 2005. [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: www.gutenberg.org/files/14977/14977-h/14977-h.htm

¹⁴⁶ N. I. PAINTER, *Creating Black Americans*, s. 181.

¹⁴⁷ Zákon Emmetta Tilla proti lynčování je nazván podle čtrnáctiletého černošského chlapce, který byl zlynčován v Mississippi v roce 1955. (18 U.S.C. §249(a), Emmett Till Antilynching Act)

příležitosti.¹⁴⁸ K významnému stěhování Afroameričanů začalo docházet až po roce 1910, kdy se miliony lidí přesouvaly na sever v rámci tzv. Velké migrace. Do té doby žilo 90 % afroamerických obyvatel na Jihu, z nichž se většina do konce šedesátých let dvacátého století přesunula na Sever.¹⁴⁹ Útěkem z Jihu se sice ubránili segregáčním zákonům, avšak stále čelili předsudkům a diskriminaci zejména v oblasti zaměstnání. Afroamerickým migrantům byla nabízena jen těžká a špatně placená práce, ve které se navíc sekávali s odporem ze strany spolupracovníků světlé pleti. V reakci na nepřilíživé přijetí byla založena Národní městská liga, která pomáhala bojovat proti předsudkům a zajistit socioekonomický rozkvět Afroameričanů v urbanistických centrech.¹⁵⁰ Směry migrace na Sever či na Západ byly obvykle předurčeny vybudovanou železniční sítí, proto nejčastějšími destinacemi byly Filadelfie, New York, Chicago, Detroit, nebo San Francisco.¹⁵¹ Menší migrační vlna do severních a západních urbanistických center se odehrála již v devadesátých letech, kdy se z Jihu přesunulo zhruba dvě stě tisíc Afroameričanů. Pochopitelně si Velká migrace vyžádala více pozornosti, jelikož se během její první velké vlny v letech 1916-1919 počet Afroameričanů například v Detroitu zvýšil o 611 %, nebo v Chicagu o 114 % s příchodem více než pětadesáti tisíc lidí.¹⁵²

Vzhledem k diskriminaci na základě zásady „separate but equal“ ve všech oblastech života se dá očekávat oddělení také v bydlení. Důkazem existence oddělených bytových jednotek již ke konci devatenáctého století je mimo jiné nespočet novinových reklam nabízejících volné byty určené pro „barevné“.¹⁵³ W. E. B. Du Bois ve své práci z roku 1899 zkoumal životní úroveň ve Filadelfii, přičemž popsal i diskriminaci Afroameričanů při výběru bydlení: „Nepopiratelný fakt, že většina bílých obyvatel Filadelfie raději nebydlí v blízkosti černochoů, velmi vážně omezuje černochoy při výběru bydlení a zejména při výběru levného bydlení.“¹⁵⁴ Navzdory tomu, že v devadesátých letech

¹⁴⁸ N. I. PAINTER, *Creating Black Americans*, s. 161.

¹⁴⁹ J. CLIMENT, *Atlas*, s. 129.

¹⁵⁰ K. PASTORELLO, *The Progressives*, s. 101.

¹⁵¹ TAMTÉŽ, s. 49.

¹⁵² N. I. PAINTER, *Creating Black Americans*, s. 190-192.

¹⁵³ Lance FREEMAN, *A Haven and a Hell. The Ghetto in Black America*, New York 2019, sine pagina.

¹⁵⁴ „The undeniable fact that most Philadelphia white people prefer not to live near Negroes limits the Negro very seriously in his choice of a home and especially the choice of a cheap home.“ (W.E.B. DU BOIS, *The Philadelphia Negro: A Social Study*, Filadelfie 1899, s. 295.)

zatím ve městech nežilo mnoho Afroameričanů a povětšinou žili ve smíšených čtvrtích, proces ghettoizace již probíhal – i přesto, že nebyla utvořena ghetta o velikosti, jakou známe z let pozdějších. Můžeme tedy počátek afroamerických ghatt datovat již na konci devatenáctého století.¹⁵⁵

III.4 Vzdělání

Jedním z hlavních cílů Afroameričanů v progresivní éře bylo získat vzdělání, jehož se bohužel velké části z nich na Jihu nedostávalo, a pouze ve vybraných školách na Severu a Západě mohli studovat stejný počet měsíců ročně jako ostatní. Kvůli segregaci školství v jižanských státech museli Afroameričané navštěvovat školy, které byly financovány ještě hůře nežli školy v odlehlých venkovských oblastech Severu. Školy na Jihu trpěly podfinancováním v takové míře, že rodiče často museli poskytovat i prostory pro vyučování. Například Jižní Karolína utratila ve školním roce 1908-1909 přes milion a půl amerických dolarů za vzdělání necelých 153 tisíc bílých žáků, ale pouhých tři sta osm tisíc dolarů za více než 181 tisíc afroamerických žáků. Bělošští učitelé dostali v Jižní Karolíně roční plat skoro 480 dolarů, avšak jejich kolegové ze segregované rasy pouze 91,45 dolarů. Podfinancování škol se projevilo také na délce školního roku, který v segregovaných školách trval 14.7 týdnů, ale ve zbytku škol 25.2 týdnů. V ostatních jižanských státech byla situace podobně bídná, a najít vůbec nějakou možnost na základní vzdělání nebylo jednoduché.¹⁵⁶

Ještě horší byla situace s vyšším než základním vzděláním, protože problém s nedostatkem škol byl i ve většině velkých jižanských měst, včetně New Orleans nebo Charlestonu. Z tohoto důvodu museli studenti odcházet za vzděláním daleko od svých domovů, což si ale většina rodin nemohla dovolit. Místo toho se musela řada studentů soustředit na vydělávání peněz.¹⁵⁷

Navzdory překážkám nastaveným bídnou situací segregovaného školství vzdělanost Afroameričanů rostla, zejména díky zakládání spousty nových tzv. Historicky černošských vysokých škol a univerzit (Historically black colleges and universities, zkr. HBCUs) po občanské válce. První HBCUs vznikaly již před americkou občanskou válkou, přičemž nejstarší z nich je Univerzita Cheyney v Pensylvánii založená roku 1837, následovaná roku 1854 dnešní Lincolnovou univerzitou. Vůbec první HBCU na Jihu je

¹⁵⁵ L. FREEMAN, *A Haven*.

¹⁵⁶ N. I. PAINTER, *Creating Black Americans*, s. 166.

¹⁵⁷ TAMTÉŽ, s. 166, 168.

Hamptonský institut, založený v roce 1868.¹⁵⁸ Zatímco před občanskou válkou vystudovalo vysokou školu pouze dvaadvacet Afroameričanů, po válce díky nově zakládaným vysokým školám pro afroamerické muže a ženy vzdělanost pomalu stoupala. V počátcích progresivní éry (v 80. letech) vystudovalo vysokou školu 738 studentů, v prvním desetiletí dvacátého století bylo již 1613 absolventů.¹⁵⁹

Od konce devatenáctého století se mezi Afroameričany, stejně jako ve zbytku společnosti, zvyšovala nejen úroveň vzdělanosti, ale také míra profesionalizace. Počet afroamerických odborníků v různých odvětvích sice rostl, nicméně segregace zasahovala i do vědeckých kruhů, a vstup do národních sdružení profesionálů jim byl na základě rasy zakázán. Z tohoto důvodu Afroameričané zakládali vlastní obdobné instituce, například v roce 1895 National Medical Association sdružující zdravotníky.¹⁶⁰

¹⁵⁸ J. CLIMENT, *Atlas*, s. 122.

¹⁵⁹ N. I. PAINTER, *Creating Black Americans*, s. 170.

¹⁶⁰ TAMTÉŽ, s. 170.

IV. Osobnost Booker T. Washingtona

O rozvoj emancipace Afroameričanů na přelomu devatenáctého a dvacátého století se zasloužilo mnoho významných osobností, jako například již zmíněná Ida B. Wells bojující proti lynčování. Ovšem předním představitelem afroamerické komunity v této éře je Booker Taliaferro Washington. „Zástupce černošské podnikavosti a černošské civilizace“¹⁶¹, slova, kterými tehdejší guvernér Georgie, Rufus Brown Bullock, uvedl roku 1895 Booker T. Washingtona na pódium výstavy v Atlantě. Předtím, než Washington přednesl proslov, který se měl stát nejslavnějším proslovem jeho kariéry, ušel dlouhou a nelehkou cestu, a v budoucnu ho očekávala řada dalších překážek, ale i úspěchů. Pomocí tvrdé práce a vytrvalosti se z chudého bývalého otroka stal přední afroamerický pedagog a především jakýsi nástupce Fredericka Douglassa¹⁶² jakožto vůdce a mluvčí Afroameričanů.

IV.1 Dětství

Washington se narodil jako otrok na plantáži ve Virginii, ovšem přesné místo ani datum svého narození neznal. Ve své autobiografii *Up From Slavery* odhaduje svůj rok narození na rok 1858 nebo 1859. Ovšem přední historik zabývající se životem a dílem Booker T. Washingtona odhadoval jeho narození na jaro 1856.¹⁶³ O svém otci Booker věděl jen to, že to byl nějaký běloch ze sousedství, který o něj nejevnil zájem, což mu Washington nekladl za vinu a vnímal ho spíše jako „další nešťastnou oběť“¹⁶⁴ otrokářského systému. Vyrůstal se svou matkou, starším bratrem Johnem a sestrou Amandou v dřevěné chatrči, která byla jejich domovem, ale zároveň také kuchyní pro celou plantáž. Washington vzpomíná na mrazivé zimy, kvůli absenci dřevěné podlahy, pořádných dveří a oken. Naopak v létě jej sužovala nesnesitelná vedra kvůli otevřenému ohni, na kterém jeho matka musela vařit. Podmínky, ve kterých museli žít, popisuje jako

¹⁶¹ „...a representative of Negro enterprise and Negro civilization“ (Booker T. WASHINGTON (edd. Robert J. NORRELL – Ismael REED), *Up from Slavery*, New York 2010, s. 151.)

¹⁶² Frederick Douglass (1817/1818-1895) byl po uprchnutí z otroctví v roce 1838 významným abolicionistou, zdůrazňujícím pokrytectví Američanů, kteří bojovali za vlastní svobodu, a přitom sami stále zotročovali. Jeho autobiografie z roku 1845, *Narrative of the Life of Frederick Douglass, An American Slave*, je dodnes velice čteným svědectvím o krutosti otrokářství. (J. CLIMENT, *Atlas*, s. 74-75.)

¹⁶³ L. R. HARLAN, *Booker T. Washington. The Making*, s.3.

¹⁶⁴ „another unfortunate victim“ (B. T. WASHINGTON (edd. R. J. NORRELL – I. REED), *Up from Slavery*, s. 2.)

bídné a skličující, ale nijak se nelišící od životní úrovně dalších tisíců otroků. Na druhou stranu podle jeho slov na jejich plantáži nebylo nejhůře, protože jejich majitelé nebyli až tak krutí, jako spousta jiných.¹⁶⁵

Od doby, co si Booker pamatoval, většinu svých dní trávil různou prací. Nosil vodu ostatním otrokům na pole, uklízel a jednou za týden nosil kukuřici do zhruba 3 míle (necelých 5 kilometrů) vzdáleného mlýna. Právě na tyto cesty měl nejhorší vzpomínky. Jelikož kvůli váze kukuřice často padal z koně a náklad nebyl schopný vyzdvihnout zpět, musel hodiny čekat na vstřícné kolemjdoucí, kteří by mu pomohli. Z mlýna se proto často vracel opuštěným lesem až v pozdních večerních hodinách a navrch k této děsivé cestě po příchodu na plantáž dostal výprask za to, že se opozdil.¹⁶⁶

S kandidaturou Abrahama Lincolna na prezidenta se začalo mluvit o možném zrušení otroctví a Washingtonova matka se často modlila za Lincolnovo vítězství a svobodu svých dětí. Booker ve své autobiografii neskryvá údiv z toho, že se otroci i na odlehlých plantážích „dokázali tak přesně a úplně informovat o národních otázkách“ týkajících se přípravy občanské války a jejího následného průběhu. Často slýchal rozhovory dospělých o vývoji situace, díky čemuž věděl, že v případě vítězství Severu mají Afroameričané svobodu zajištěnou.¹⁶⁷

Jednoho dne byli malý Booker a všichni ostatní otroci svoláni do domu jejich pánů a bylo jim řečeno, že válka skončila, že jsou svobodní a mohou tedy jít kam chtějí. Všichni začali oslavovat tuto radostnou zprávu, ovšem ne na dlouho. Získali sice svobodu, ale rychle začali přemýšlet nad tíživými otázkami okolo budoucnosti, a zejména nad tím, kde teď budou žít. Především starší osvobození otroci, kteří na plantáži strávili celý život, ke svým pánům a jejich dětem měli blízký vztah a bylo pro ně nepředstavitelné, že by měli plantáž opustit, z toho důvodu jich tam spousta zůstala i nadále pracovat.¹⁶⁸

Pro ostatní začaly být nejdůležitější dvě věci. Zaprvé, že musí z plantáže odejít, alespoň aby se ujistili o opravdivosti své svobody, a zadruhé zejména změna jména. Otroci totiž měli příjmení stejné jako jejich vlastníci, což bylo pro nově svobodné lidi nepřijatelné. Častá zvolená příjmení byli například i Lincoln či Sherman, po hrdinech

¹⁶⁵ TAMTÉŽ, s. 1.

¹⁶⁶ TAMTÉŽ, s. 4.

¹⁶⁷ „the slaves (...) were able to keep themselves so accurately and completely informed about the great National questions“ (TAMTÉŽ, s. 5.)

¹⁶⁸ TAMTÉŽ, s. 14-15.

z občanské války. Zajímavostí je, že si ke zvýšení prestiže svého jména Afroameričané přidávali iniciály jako prostřední jméno, např. John S. Lincoln, přičemž písmeno „S“ nic neznamenovalo a neschovávalo se za ním žádné jméno.¹⁶⁹ Co se týče jména samotného Booker T. Washingtona, tak do doby, než na konci šedesátých let začal chodit do školy, nebylo potřeba, aby měl jiné než křestní jméno – Booker. Když se ho učitelka zeptala na jméno, Bookerovi přišlo vhodné mít jména dvě, stejně jako ostatní děti, řekl tedy, že je Booker Washington. Washington bylo příjmení jeho nevlastního otce, za kterým se do Západní Virginie ihned po válce Bookerova rodina přestěhovala.¹⁷⁰ Když později od matky zjistil, že mu při narození dala i druhé jméno, Taliaferro, začal si říkat Booker Taliaferro Washington.¹⁷¹

IV.2 Cesta ke vzdělání

Bylo to právě po přestěhování do Maldenu v Západní Virginii, kdy se Booker začal pomalu vzdělávat. Podle svých slov vždy toužil po tom naučit se číst, a když při práci na těžbě soli vídal na sudech se solí číslice a písmena, chtěl jim rozumět. Jeho matce se podařilo sehnat mu jakýsi slabikář, díky kterému se naučil abecedu a následně i číst. Učit se musel sám, jelikož nikde v jeho okolí nebyl Afroameričan, který by uměl číst.¹⁷²

Brzy však do Maldenu zavítal bývalý Afroamerický voják, který měl dostatečné vzdělání na to, aby mohl učit. Místní černošské komunitě se ho podařilo přemluvit, aby učil v jejich škole, nicméně veřejné školství přístupné pro Afroameričany do této oblasti zatím nedoputovalo, proto se rodiče rozhodli se skládat na jeho měsíční výplaty. Učitel chodil po jednotlivých rodinách, kde s nimi vždy strávil jeden den. Postupem času byla otevřena i normální škola, ale Bookerův otcím shledal za důležitější, aby Booker chodil do práce. To pro něj bylo obrovským zklamáním a ostatním dětem záviděl, jelikož podle jeho slov měl od malička „pocit, že dostat se do školy a studovat tímto způsobem by bylo asi stejné jako dostat se do ráje.“¹⁷³ Naštěstí mu jeho matka brzy s učitelem domluvila večerní hodiny, které pro něj byly obrovským přínosem. Radost z toho, že se

¹⁶⁹ TAMTÉŽ, s. 16.

¹⁷⁰ L. R. HARLAN, *Booker T. Washington. The Making*, s. 36.

¹⁷¹ B. T. WASHINGTON (edd. R. J. NORREL – I. REED), *Up from Slavery*, s. 24.

¹⁷² TAMTÉŽ, s. 19.

¹⁷³ „I had a feeling that to get into a schoolhouse and study in this way would be about the same as getting into paradise.“ (TAMTÉŽ, s. 5.)

během těchto večerních hodin naučí mnohem více než ostatní děti během dne, mu dala důvěru v tento systém vzdělání. V budoucnu ho jako učitel hojně využíval.¹⁷⁴

Po práci v solném průmyslu začal Booker pracovat v uhelném dole. Při tomto úmorném, špinavém a nebezpečném zaměstnání rostla jeho zášť vůči bílým chlapcům, kteří se mohli bez překážek stát guvernérem, biskupem, či prezidentem, a to jenom díky jejich rase. Svůj názor během let změnil, a nakonec dospěl k přesvědčení, že „úspěch se neměří ani tak podle toho, jakého postavení člověk v životě dosáhl, ale podle překonaných překážek během snahy uspět“.¹⁷⁵ Díky tomu je jistou výhodou narodit se jako Afroameričan, protože k tomu, aby si vysloužil nějaké uznání musí pracovat tvrději a lépe nežli většina bělochů, což výrazně přispívalo k seberozvoji.

Bylo to právě při práci v dole, kdy se Washington dozvěděl o existenci černošské vysoké školy někde ve Virginii, na kterou se mohli dostat i chudí Afroameričané díky možnosti splácení školného prací. Tento Institut v Hamptonu Bookera okamžitě nadchl, a byl si jistý, že tento institut zaměřený na vzdělávání v zemědělství a obchodu je pro něj jako stvořený. I přesto, že neměl tušení, kde se institut nachází, a jak se tam dostane, věděl, že jednoho dne tam půjde studovat.¹⁷⁶

Tento sen byl nicméně ještě daleko. Velkým krokem vpřed ale byla změna zaměstnání a s tím i částečné odstěhování od rodiny. Nejspíše v roce 1867 se Booker přestěhoval do domu bohatého generála Ruffnera, který vlastnil ten samý uhelný důl, ve kterém Washington předtím krátce pracoval.¹⁷⁷ Začal pracovat jako domácí sluha a sblížil se s paní Ruffnerovou, která podporovala jeho snahu dále se vzdělávat. Zkušenost u paní Ruffnerové Bookera naučila mnohé. Zejména hodnotu tvrdé práce a důslednosti, co se týče pořádku a čistoty, na čemž si po zbytek svého života velice zakládal.¹⁷⁸

IV.3 Vyšší vzdělání na Institutu v Hamptonu

Až do posledního čtvrtstoletí devatenáctého století většina Američanů neměla důvěru ve všeobecné vzdělání, a spousta vzdělavců si myslela, že někteří lidé ani nejsou schopni se vzdělávat v abstraktních oborech. Přičemž v devatenáctém století se vysokoškolské

¹⁷⁴ TAMTÉŽ, s. 21.

¹⁷⁵ „... success is to be measured not so much by the position that one has reached in life as by the obstacles which he has to overcome while trying to succeed.” (TAMTÉŽ, s. 27.)

¹⁷⁶ TAMTÉŽ, s. 29.

¹⁷⁷ L. R. HARLAN, *Booker T. Washington. The Making*, s. 39.

¹⁷⁸ B. T. WASHINGTON (edd. R. J. NORREL – I. REED), *Up from Slavery*, s. 30.

studium stále soustředilo na klasické vzdělávání založené na sedmi svobodných uměních, skládajících se z trivia (gramatika, rétorika, dialektika) a kvadrivia (aritmetika, geometrie, hudba a astronomie). Studenti museli mít pro tyto oblasti znalosti latiny a řečtiny, a tak většina lidí nedosáhla vyššího než základního vzdělání. Ovšem s příchodem industrializace reformátoři začali prosazovat vzdělání, které by studenty připravilo do života prakticky, a naučilo by je disciplíně.¹⁷⁹

Právě takovýmto vzdělávacím institutem zaměřeným na zemědělské, řemeslné a praktické vzdělání byl Hampton Normal and Agricultural Institute (dnes Hampton University). Institut založil v roce 1868 bývalý generál severní armády Samuel Armstrong, se záměrem pomoci osvobozeným otrokům získat lepší vzdělání. Studentům nabízel si část školného odpracovávat, nejen kvůli tomu, že většina studentů neměla na studium finance, ale zejména kvůli tomu, aby poznali hodnotu těžké práce vedoucí k vysněnému cíli. Založením školy určené zejména pro pozvednutí Afroameričanů z chudoby a nevzdělanosti, a umístěním jí na Jih do Virginie, Armstrong pobouřil spoustu konzervativních bělochů. Nicméně podařilo se mu je uklidnit tím, že škola je zemědělsky zaměřená, a že se nesnaží o změnu v sociální hierarchii.¹⁸⁰ Armstrong postavil vzdělávací systém v Hamptonu na vojenském drilu a pevně stanoveném rozvrhu na každou bdělou hodinu dne, přičemž studenti vstávali v 5:00 a večerka byla od 21:30 hodin.¹⁸¹

Booker T. Washington se na cestu do necelých 800 kilometrů vzdáleného Hamptonu vydal až podzim roku 1872. I přesto, že mu na ni přispěl i jeho bratr, ve tří čtvrtinách cesty, kdy dorazil do Richmondu, už mu nezbývaly žádné peníze. Poprvé se ocitl v tak velkém městě, a jeho očekávání, že by mu snad někdo mohl pomoci, se rychle rozplynulo a musel strávit noc na ulici. Naštěstí ho hned na druhý den zaměstnal kapitán lodi v přístavu a Washington si po pár dnech vydělal dostatek peněz na zbytek cesty.¹⁸²

Jelikož do Hamptonu dorazil hladový, nemytý několik dní, ve špinavém oblečení, a bez peněz, nechtěla ho tehdejší ředitelka Mary F. Mackie přijmout. Po několika hodinách, během kterých přijímala jiné studenty a nechávala Bookera na pochybách, se rozhodla dát mu šanci a zadala mu za úkol uklidit jednu místnost. Díky zkušenostem získaným u Ruffnerových odvedl Washington výbornou práci, a když paní ředitelka

¹⁷⁹ J. M. MOORE, *Booker*, s. 20-21.

¹⁸⁰ TAMTÉŽ, s. 21-22.

¹⁸¹ L. R. HARLAN, *Booker T. Washington. The Making*, s. 62-63.

¹⁸² B. T. WASHINGTON (edd. R. J. NORREL – I. REED), *Up from Slavery*, s. 33-34.

viděla jeho důkladnost a odhodlání, rozhodla se ho ke studiu přijmout. Zároveň mu nabídla práci údržbáře, kterou splácel všechny potřebné výdaje. Na slečnu Mackie ve své autobiografii Washington vzpomíná jako na jednu ze svých nejbližších přátel, „jejíž rady a podpora byly vždy v těch nejtěžších chvílích nápomocné a posilující“.¹⁸³

Zatímco ostatní studenti si na školné vydělávali prací na místních pozemcích a farmě, Washington díky práci ve „Velkém domě“, centru institutu, měl velmi blízko k bílým učitelům. Díky tomu se naučil jejich způsobům, a pochopil, jak přemýšlejí, což mu velmi pomohlo v budoucím jednání s bělochy.¹⁸⁴ Život na Institutu v Hamptonu přivedl Bookera do úplně nového světa, protože se zde mimo jiné naučil i základní návyky, které pro chudého chlapce byly naprosto cizí. Například pravidelné stravování ve stejnou denní dobu, používání ubrousku, nebo čištění zubů. Nejvíce důležitou se pro něj stala každodenní koupel, na kterou si vždycky našel čas i při cestování, a kterou se snažil vštěpovat i svým budoucím studentům.¹⁸⁵

Ze všeho nejvíce však na Washingtona zapůsobil samotný zakladatel, Samuel Chapman Armstrong, který pro něj byl nejvýznamnějším člověkem, kterého měl kdy tu čest poznat. „Působil na mě dojmem dokonalého člověka; měl jsem pocit, že je v něm něco nadlidského“, takto popsal Washington své první setkání s generálem.¹⁸⁶ Věřil, že člověk se nejvíce naučí ne studiem knih, ale poznáváním skvělých lidí, kterým byl i generál.¹⁸⁷ Washington se v generálovi Armstrongovi vzhledl natolik, že ho jeho filozofie provázela po zbytek života, a dokonce podle příkladu Hamptonu založil vlastní vzdělávací institut.

IV.4 Institut v Tuskegee

Po dokončení studia na Hamptonském institutu se Washington vrátil zpět do Maldenu za svou rodinou. Byla mu nabídnuta práce učitele v místní škole pro Afroameričany, čímž začalo podle jeho slov jedno z nešťastnějších období jeho života, protože mohl pomáhat lidem a celé komunitě ve svém vlastním městě. I přesto, že za pozici učitele ve veřejné

¹⁸³ „Her advice and encouragement were always helpful and strengthening to me in the darkest hour.“ (TAMTÉŽ, s. 37)

¹⁸⁴ L. R. HARLAN, *Booker T. Washington. The Making*, s. 56.

¹⁸⁵ B. T. WASHINGTON (edd. R. J. NORREL – I. REED), *Up from Slavery*, s. 40.

¹⁸⁶ „He made the impression upon me of being a perfect man; I was made to feel that there was something about him that was superhuman.“ (TAMTÉŽ, s.37.)

¹⁸⁷ TAMTÉŽ, s.38.

škole dostával malý plat, mohl si dovolit na sebe převzít roli živitele rodiny, kterou do té doby zastával jeho bratr John, a ten teď mohl jít také studovat na Institut v Hamptonu.¹⁸⁸

V létě roku 1879 nabídl generál Armstrong Washingtonovi místo učitele ve večerní škole pro studenty, kteří si nemohli dovolit na institutu plně studovat. Washington tedy začal učit ani ne tucet žáků, ke konci prvního roku už jich bylo 35. Tito studenti pracovali jedenáct hodin denně na pile nebo v prádelně institutu, a od sedmi do devíti nebo půl desáté večer měli vyučování, takže se od nich původně neočekávaly převratné výsledky.¹⁸⁹ Nicméně tito studenti byli velice motivovaní se vzdělávat, a Washington byl příjemně překvapený jejich výkonem. I po tvrdé celodenní práci zvládli ještě odhodlaněji pracovat v těchto večerních hodinách, a často svého učitele i prosili o prodloužení lekce, i když již začala večerka. Ukázali mu, že to se vzděláváním myslí opravdu seriózně, proto je Washington začal nazývat „The Plucky Class“ (Odvážná třída). Tento systém večerních hodin fungoval v Hamptonu nadále i poté, co Washington odešel¹⁹⁰, a zalíbil se mu natolik, že ho v roce 1884 zavedl i na svém institutu.¹⁹¹ Navíc díky úspěchům s večerními hodinami mu dal Armstrong na starosti vedení a ubytování zhruba stovky původních obyvatel, kteří byli přivedeni na Hampton z rezervací na Západě. Zpočátku byly problémy s jejich soužitím s ostatními, protože opovrhovali Afroameričany „především proto, že se černoši podrobili otroctví, což by indiáni nikdy neudělali“, ale postupem času se je podařilo aspoň nějakým způsobem asimilovat.¹⁹²

V roce 1881 hledali učitele do nové školy, která měla vzniknout v malém městě Tuskegee v Alabamě, a díky skvělým výsledkům s večerní školou generál Armstrong doporučil na tuto pozici Washingtona. Tuskegee bylo město se zhruba dvěma tisíci obyvateli, z nichž asi polovina byli Afroameričané. Nacházelo se v okrese, který byl součástí tzv. Černého pásu Jihu, prostoru původně pojmenovaném podle zbarvení úrodné půdy, nicméně po občanské válce toto označení Washington viděl používané již jen v politickém kontextu jako označení míst, kde afroamerická populace převyšovala

¹⁸⁸ TAMTÉŽ, s.52-53.

¹⁸⁹ L. R. HARLAN, *Booker T. Washington. The Making*, s. 101.

¹⁹⁰ B. T. WASHINGTON (edd. R. J. NORREL – I. REED), *Up from Slavery*, s. 72-73.

¹⁹¹ TAMTÉŽ, s. 137.

¹⁹² „largely on account of the fact of the Negro having submitted to slavery - a thing which the Indian would never do” (TAMTÉŽ, s. 67-69.)

tu bělošskou. Konkrétně v okrese, kde se nacházelo Tuskegee, byl poměr Afroamerických a bělošských obyvatel tři ku jedné.¹⁹³

Po příchodu do Tuskegee v červnu 1881 Washington zjistil, že nejsou žádné finanční prostředky a ani prostory pro vznik školy, a tak měsíc strávil cestováním po Alabamě a hledáním prostředků. Na svých cestách poznal nuzné podmínky, ve kterých většina Afroameričanů žila. Většina rodin bydlela v malých chatrčích o jedné místnosti, jejich jídelníček se skládal z kukuřičného chleba a vepřového masa a každý všední den celá rodina trávila na poli.¹⁹⁴ Bídna situace v kraji ho ještě více namotivovala k tomu, aby uspěl a pozvedl životní úroveň těchto lidí, i přesto, že se to zdálo nemožné. Čtvrtého července 1881 konečně otevřel v prostorách malé chatrče a kostelíka školu. Někteří bílí obyvatelé se obávali, že kvůli vzdělání Afroameričané odejdou pryč z farem, a nebude kdo by pracoval, jiní se bránili i pouhé představě „vzdělaného černocha“, ale většina obyvatel Tuskegee založení školy podporovala.¹⁹⁵

Jednou z nejsmutnějších věcí, kterou během měsíce cestování viděl, byl muž, který vystudoval střední školu, zarytě studoval francouzštinu, mezitím, co seděl ve své malé špinavé chatrči ve špinavém oblečení a s neupravenou zahradou okolo domu. To Washingtona jen utvrdilo v tom, že znalost svobodných umění a vysokoškolské diplomy jsou pro chudé a pracující lidi zbytečné. Přesně takoví byli studenti, kteří přišli k němu do školy. Měli nazpaměť naučené sebetěžší definice, gramatická a matematická pravidla, ale v praxi je neuměli využít. Většina z nich se chtěla stát učiteli, mysleli si tedy, že jim teorie vystačí. Ovšem i přesto, že dokázali na mapě najít Saharu, nebo znali hlavní město Číny, neuměli ani základy stolování, nebo malou násobilku a jiné věci, které by mohli využívat v každodenním životě. Z tohoto důvodu se hlavním cílem školy v Tuskegee stalo naučit studenty, jak se starat o svůj zevnějšek, o své pokoje a jak správně a co jíst. Nebyl kdo by je předtím naučil například jak a kdy se koupat, jak si vyčistit zuby nebo jak se správně oblékat.¹⁹⁶ Dalším cílem bylo studenty připravit na reálný život tím, že je budou vzdělávat v základech průmyslu, obchodu, ekonomie, aby si byli schopní vydělat peníze až školu opustí. Většina studentů navíc pocházela z rodin živících se zemědělstvím. Washington se tedy rozhodl klást velký důraz na budování pozitivního

¹⁹³ TAMTÉŽ, s. 75.

¹⁹⁴ TAMTÉŽ, s. 77-80.

¹⁹⁵ TAMTÉŽ, s. 82-83.

¹⁹⁶ TAMTÉŽ, s. 85-87.

vztahu k zemědělství, aby studenti nebyli vylákáni do měst a aby se vraceli na venkov učit nejen o nových způsobech farmaření.¹⁹⁷

Během prvních šesti týdnů se k Washingtonovi připojila další učitelka, Olivia A. Davidson, jeho budoucí druhá žena. Společně se jim podařilo institut rozšiřovat a díky půjčce od generála J. F. B. Marshalla, v té době pokladníka Institutu v Hamptonu, se jim podařilo zakoupit farmu, na které mohl vzniknout pořádný kampus podobný tomu v Hamptonu.¹⁹⁸

Po přesídlení školy bylo vše vybudováno studenty, kvůli jejich vzdělávání, ale také kvůli tomu, že nebylo, jak školu financovat. Praktické vyučování započalo podle slov Washingtona „v přirozeném a logickém pořadí, podle potřeb komunity. Začali jsme farmařením, protože jsme chtěli mít co jíst.“¹⁹⁹

Ovšem vlastní výroba se netýkala pouze potravin. Již od začátku měl ředitel Institutu v Tuskegee v plánu, že studenti si sami budou stavět budovy, z čehož bude těžit jak škola, tak i samotní studenti, kteří se při stavbě naučí svépomocí a sebedůvěře. V době, kdy Washington psal svoji autobiografii, bylo na pozemcích šestatřicet různě velkých budov postavených skoro výhradně studenty. Největším problémem již v začátcích bylo pálení vlastních cihel, které by nesloužily pouze na stavbu budov, ale také k prodeji, jelikož ve městě žádná cihelna nebyla. Tento cíl byl ale těžko dosažitelný, protože neměli ani peníze, ani zkušenosti s výrobou cihel. Přesto se jim to po nějaké době na čtvrtý pokus podařilo, začali vyrábět kvalitní cihly, díky čemuž se dařilo i jejich následnému prodeji.²⁰⁰ Stejným způsobem si škola sama vyráběla vlastní vozy a kočáry, ale také nábytek do nově vznikajících budov. Svou zručností obrovsky přispívali nejen vysokoškolskému kampusu, ale také zbytku města a jeho okolí, jehož obyvatelé – nehledě na rasu – si k nim chodili kupovat jejich výrobky. Zjednodušeně řečeno byl celý Tuskegee Institut založen na Washingtonově ideji, že „jedinec, který dokáže udělat něco, co svět chce, se nakonec prosadí bez ohledu na svou rasu.“²⁰¹ V průběhu druhého roku se jim podařilo postavit část první budovy, ve které se dalo i bydlet, a tak se dveře ke studiu otevřely i studentům

¹⁹⁷ TAMTÉŽ, s. 88.

¹⁹⁸ TAMTÉŽ, s. 90.

¹⁹⁹ TAMTÉŽ, s. 96.

²⁰⁰ TAMTÉŽ, s.103-106.

²⁰¹ „The individual who can do something that the world wants done will, in the end, make his way regardless of his race.” (TAMTÉŽ, s. 107-108.)

z větších vzdáleností.²⁰² Institut takovýmto pomalým a přirozeným procesem rok od roku rostl.

Mezi tím vším ale Washington zvládal mít i osobní život, v létě 1882 si vzal Fannie N. Smith. Jeho žena, která ho plně podporovala a pomáhala mu, pocházela z Maldenu a také promovala na Institutu v Hamptonu. Brzy po svatbě se spolu přestěhovali do domu v Tuskegee, který byl zároveň domovem pro již čtyři učitele institutu. Předtím, než jeho žena v březnu 1884 zemřela, se jim stihla narodit dcera Portia. V následujícím roce se Washington znovu oženil se svou kolegyní Olivíí Davidson, se kterou měl dva syny, Bookera Taliaferra Jr. a Ernesta Davidsona. Bohužel i jeho druhá žena po čtyřech letech manželství roku 1889 zemřela. Zbytek života poté strávil se svou třetí manželkou. S další učitelkou z Tuskegee Margaret James Murray, pocházející z Mississippi, se vzali roku 1893. „Mrs. Washington“, jak jí on sám nazýval, byla podle jeho slov „se mnou zcela za jedno v práci přímo spojené se školou“, kde mimo jiné měla na starosti klub dam, který se scházel dvakrát do měsíce.²⁰³ Zároveň byla prezidentkou National Federation of Southern Colored Woman's Clubs. Margaret také většinou doprovázela svého manžela při častých cestách na Sever.²⁰⁴

IV.5 Atlantský kompromis

Za člověka mluví činy, a ne pouhé mluvení o nich, a tak Booker T. Washington nikdy neplánoval stát se řečníkem. Vzhledem k tomu, že postupně rostl význam Tuskegee institutu a Washington získával stále více pozornosti a vlivu, začal být zván, aby promluvil na setkáních různých asociací. První z jeho velkých proslovů proběhl v roce 1893 v Atlantě na setkání Křesťanských pracovníků, kde ale kvůli svému časovému vytížení mluvil před dvou tisícovým davem jižanů pouhých pět minut. Ovšem běloši z Jihu i Severu jeho proslov přijmuli vlídně, a tak měl do budoucna dveře otevřené.²⁰⁵

Nejvýznamnější proslov však Washington přednesl 18. září 1895 při zahájení výstavy v Atlantě v Georgii (Atlanta Cotton States and International Exposition). V tomto téměř dvacet minut dlouhém proslovu Washington zdůraznil důležitost spolupráce mezi bělochy

²⁰² TAMTÉŽ, s. 110.

²⁰³ „she is completely one with me in the work directly connected with the school“ (TAMTÉŽ, s. 187.)

²⁰⁴ L. R. HARLAN, *Booker T. Washington. The Making*, s. 188.

²⁰⁵ B. T. WASHINGTON (edd. R. J. NORREL – I. REED), *Up from Slavery*, s. 142-143.

a Afroameričany, a vyzdvihl svou myšlenku, že hlavní cestou k rasové harmonii je vzdělání a hospodářský pokrok.

„Ve všech věcech čistě společenských můžeme být oddělení jako prsty, a přece být jednou rukou ve všech věcech podstatných pro vzájemný pokrok.“²⁰⁶ Tato věta, která byla pilířem celého proslovu, zdůrazňovala právě vzájemnou spolupráci bílé a černošské rasy. Podle Washingtona by běloši měli Afroameričanům poskytnout dostatek příležitostí a pomoci k pozvednutí jejich rasy. Bez ekonomického rozkvětu a růstu vzdělání by rostla chudoba a kriminalita, čímž by afroamerická komunita postupně přivedla Jih na pomyslné dno.

Vyzdvihl také pokrok, kterému se jeho rase za třicet let svobody podařilo dosáhnout v oblasti zemědělství, obchodu, ale například také v publikování vlastního tisku a knih. Nezapomněl ovšem zmínit, že bez podpory vzdělání od jižanských států, ale zejména bez sponzorování od filantropistů ze Severu, by takového pokroku nedosáhli.

V poslední části svého proslovu podtrhl ještě další svou myšlenku, na které byl založen i jeho institut. „Žádná rasa, která má světovému trhu co nabídnout, nikdy nebude dlouho ostrakizována.“²⁰⁷ Znovu tímto zdůrazňuje důležitost získání ekonomické rovnosti, skrze kterou si svou tvrdou prací a neustálým bojem zagitují i rovnost sociální, jelikož ta může být získána pouze pomalým procesem, a ne být vynucena uměle.

Proslov nemohl být posluchači přijat lépe, Washington obdržel obrovský potlesk a nadšení byli i přítomní Afroameričané. Hned na druhý den většina novin po celých Spojených státech jeho proslov, nebo alespoň část, otiskla. Díky pronesenému kompromisu mezi rasami Tuskegee začalo dostávat spoustu finančních darů, začal růst Washingtonův vliv a politici se na něj obraceli s prosbami o radu ohledně rasových problémů.²⁰⁸

IV.6 Čaroděj z Tuskegee

Atlantský kompromis velice napomohl publicitě Washingtona, ovšem vůdčí postavení jakožto mluvčí Afroameričanů si udržel zejména díky obrovskému vlivu Tuskegee institutu. Společně s jeho osobním asistentem Emmettem J. Scottem se mu během let

²⁰⁶ „In all things that are purely social we can be as separate as the fingers, yet one as the hand in all things essential to mutual progress.“ (TAMTÉŽ, s. 154)

²⁰⁷ „No race that has anything to contribute to the markets of the world is long in any degree ostracized.“ (TAMTÉŽ, s. 155.)

²⁰⁸ J. M. MOORE, *Booker*, s. 33.

podářilo z Tuskegee vytvořit ústřednu, skrz kterou řídil nejen tok informací proudící do některých velkých médií, ale také finanční tok proudící do afroamerického vzdělávání. Institut vydával svůj vlastní časopis, a do *Atlantic Monthly* a jiných prestižních časopisů posílal pod Washingtonovým jménem pravidelně články, které prosazovaly jeho názory.²⁰⁹

Stále více času trávil Washington mimo Tuskegee kvůli shánění finančních prostředků potřebných pro rozšiřování institutu. Sponzory hledal zejména na Severu USA, kde se mu také podařilo získat přístup k nejbohatším lidem v zemi. Velké peněžní dary obdrželo Tuskegee od Johna D. Rockefellera²¹⁰, a zejména od Andrewa Carnegieho²¹¹, který se stal hlavním finančním podporovatelem školy. Carnegie sám pocházel z chudé rodiny, chtěl tedy napomáhat společnosti a právě skrze Washingtona a Tuskegee v obrovském měřítku financoval afroamerické školství. Systém praktického vzdělávání viděl jako nejideálnější, protože potenciálně mohl vzdělávat pracovníky pro jeho ocelárny.²¹²

V roce 1900 Booker založil National Negro Business League (NNBL), organizaci pomáhající afroamerickým podnikům. Díky ní mohl být v kontaktu se všemi důležitými afroamerickými podnikateli. Organizace sice nedosáhla ničeho významnějšího, zato posloužila k posílení Washingtonova vlivu, a v budoucnu ji využíval ve svůj prospěch ve sporu s W. E. B. Du Boisem. V následujícím roce vydal svou autobiografii, *Up from Slavery*, ta byla obrovským úspěchem, a ještě více posílila jeho pozitivní veřejný obraz.²¹³

Koncem devadesátých let se zvyšoval také jeho politický vliv díky tomu, že začal radit některým významným politikům. Jeho nejdůležitějším politickým spojencem byl republikán Theodore Roosevelt, který i přesto, že věřil v nadřazenost bílé rasy, nesouhlasil s bezprávím páchaným na černošské rase, a také si uvědomoval, že Afroameričané mohou být cennými volebními hlasy. Roosevelt se na Washingtona často obracel kvůli otázkám týkajících se rasy, a to i poté, co se v roce 1901 stal

²⁰⁹ TAMTÉŽ, s. 34.

²¹⁰ John Davidson Rockefeller, ropný magnát, který v roce 1870 založil jednu z nejbohatších společností té doby, Standard Oil Company. (G. B. TINDALL – D. E. SHI, *USA*, s. 392.)

²¹¹ Andrew Carnegie byl vlastníkem největších oceláren a skvělým podnikatelem. Významnou je také jeho esej *Evangelium bohatství* z roku 1889. (TAMTÉŽ, s.394.)

²¹² J. M. MOORE, *Booker*, s. 34.

²¹³ TAMTÉŽ, s. 34-35.

prezidentem USA. V říjnu po jeho nástupu do úřadu byl Washington jakožto první Afroameričan pozván do Bílého domu, aby povečeřel s prezidentem. Roosevelt následně důvod svého pozvání uvedl v dopise jednomu ze svých přátel: „Radil jsem se s ním tolikrát, že mi připadalo přirozené pozvat ho na večeři, abychom si o této práci [Washingtonově] promluvili, a samotný fakt, že jsem měl při jeho pozvání výčitky svědomí kvůli jeho barvě pleti, mě přiměl se za sebe stydět a urychleně pozvání poslat. (...) Jsem velmi rád, že jsem ho pozval, protože šum, který ten čin vyvolal, ve mně probudil pocit, že byl tento čin nutný.“²¹⁴ Za přijetí tohoto pozvání byl totiž Washington kritizován bílými jižany, kteří ho osočili z boje za sociální rovnost tím, že veřejně jedl s bělochem. Ten je ale ujistil, že tomu tak není, jelikož i přes časté styky s bělochy na Severu, na svém institutu segregaci dodržoval, a bílé návštěvníky nenechával jíst se studenty.²¹⁵

Díky jeho známosti s prezidentem, přátelstvím s nejvlivnějšími lidmi a získanému respektu ze strany bělochů i Afroameričanů byl jedním z nejvlivnějších osob ve Spojených státech až do své smrti v roce 1915.²¹⁶ Z Tuskegee se na přelomu století stalo jakési malé alabamské impérium, skrz které měl Washington na Jihu neoficiálně pod kontrolou financování černošských škol, ale i zaměstnávání lidí. „Afroameričané, kteří hledali práci, schválení projektu nebo finanční podporu, museli nejprve projít Tuskegeem.“ Kvůli jeho rozsáhlému vlivu, z velké části veřejnosti skrytému, mu jeho blízcí spolupracovníci říkali Čaroděj z Tuskegee.²¹⁷ Tento svůj vliv nevyužíval pouze k růstu své moci a likvidaci nepřátel, ale mimo jiné také loboval za návrhy zákonů, které by zlepšily situaci Afroameričanů, podepisoval petice proti návrhům zákonů, které by zbavovaly Afroameričany volebního práva jen na základě jejich rasy. Ke všemu ovšem docházelo v tajnosti, často bez uvádění jeho jména, aby nepřišel o cennou podporu i méně liberálních bělochů.²¹⁸

²¹⁴ „I have consulted so much with him it seemed to me that it was natural to ask him to dinner to talk over this work, and the very fact that I felt a moment's qualm on inviting him because of his color made me ashamed of myself and made me hasten to send the invitation. (...) I am very glad that I asked him, for the clamor aroused by the act makes me feel as if the act was necessary.“ (Theodore ROOSEVELT, *Letters and Speeches*, New York 2004, s. 244.)

²¹⁵ TAMTÉŽ, s. 35.

²¹⁶ N. I. PAINTER, *Creating Black Americans*, s. 169.

²¹⁷ „African Americans seeking jobs, approval for a project, or financial support first had to go through Tuskegee.“ (J. M. MOORE, *Booker*, s. 36.)

²¹⁸ TAMTÉŽ, s. 62.

V. Konflikt Booker T. Washingtona a W. E. B. Du Boise

Ne všichni souhlasili s vůdčím postavením a s názory Bookera T. Washingtona. Hlavním oponentem mnohých jeho názorů byl intelektuál W. E. B. Du Bois. Tito dva muži, pocházející z rozdílného prostředí, mezi sebou roky vedli názorový spor i přesto, že jejich hlavní cíl byl stejný – posílit postavení Afroameričanů ve společnosti. Byly ale jejich názory opravdu natolik odlišné?

V.1 W. E. B. Du Bois

William Edward Burghardt Du Bois se narodil v roce 1868 do většinově bílé komunity v Great Barringtonu ve státě Massachusetts. Předek jeho matky Mary získal svobodu již během Války o nezávislost. Jeho otec Alfred Du Bois se narodil jako svobodný na Haiti a byl potomkem francouzského plantážníka a jeho otrokyně.²¹⁹ V Nové Anglii v době Rekonstrukce nežilo mnoho Afroameričanů, v rodném městě Du Boise žilo nanejvýš třicet afroamerických rodin, díky čemuž se v dětství William nesetkával s rasismem, diskriminací a nepokoji. S rasovou diskriminací a s nepřátelským sociálním prostředím se mladý William setkal až při příchodu na Jih. V roce 1888 tam vystudoval jednu z nejprestižnějších afroamerických univerzit ve Spojených státech Fisk University.²²⁰

Po získání bakalářského titulu na Fisku získal další na Harvardu. Na začátku devadesátých letech také strávil 2 roky studiem sociologie v Berlíně. V roce 1895 se stal prvním Afroameričanem, který získal titul Ph.D. na Harvardu, a jeho disertační práce z historie *The Supression of the African Slave Trade to the United States of America 1638-1870* byla zveřejněna o rok později a stala se prvním dílem prestižní historické řady Harvard Historical Monographs.²²¹

I přes své akademické úspěchy byl nucen svou kariéru začít jako učitel na jedné z afroamerických vysokých škol, Wilberforce College v Ohiu.²²² V roce 1896 se přestěhoval do Filadelfie v Pensylvánii, aby zde mohl pracovat na svém sociologickém výzkumu o životní úrovni Afroameričanů. Tu publikoval o tři roky později pod názvem *The Philadelphia Negro: A Social Study*. Mezitím se v roce 1897 přesunul na Jih

²¹⁹ J. M. MOORE, *Booker*, s. 37.

²²⁰ W. E. B. DU BOIS (ed. Farah Jasmine GRIFFIN), *The Souls of Black Folk*, New York 200, s. xviii-xix.

²²¹ TAMTÉŽ, s. xix.

²²² J. CLIMENT, *Atlas*, s. 125.

na Univerzitu v Atlantě, na níž působil až do roku 1910 a kde napsal většinu svých esejí následně publikovaných roku 1903 ve sbírce *The Souls of Black Folk*.²²³

Ve své sbírce Du Bois vyjadřuje svůj postoj k problémům Afroameričanů na Jihu, rozebírá psychologické a sociální důsledky rasismu, který rozděluje americkou společnost. Klade důraz na rovná politická práva a na sociální rovnost Afroameričanů. Dle jeho názoru lze rovnosti dosáhnout jedině pomocí vysokoškolského vzdělávání a vytvořením tzv. Talented Tenth.²²⁴ Tato Talentovaná desítka, nejvzdělanějších deseti procent afroamerické populace, povede a pozvedne afroamerickou rasu.²²⁵ Ve třetí kapitole nazvané *Of Mr. Booker T. Washington and Others* zkritizoval Washingtonovu filozofii a vedení.²²⁶ Největší kritiku shrnuje do „trojitého paradoxu“ Washingtonova postoje, kdy „pan Washington zřetelně žádá, aby se černoši alespoň prozatím vzdali tři věci – za prvé politické moci, za druhé naléhání na občanská práva, za třetí vyššího vzdělání černošské mládeže – a soustředili všechny své síly na průmyslové vzdělávání, hromadění bohatství a usmíření Jihu.“²²⁷ Přitom ale dle Du Boise nelze: za prvé, aby Afroameričané podnikali a vlastnili půdu bez volebního práva, kterým by se mohli bránit; za druhé, aby bez občanských práv dosáhli potřebné sebeúcty a sebeurčení, které Washington propaguje; a nakonec, aby fungovaly průmyslové školy jako Tuskegee, bez vysokých škol soustředících se na vzdělávání v klasických abstraktních oborech.²²⁸ Svou esej Du Bois zakončuje slovy, které krásně vystihují celou myšlenku kritiky Washingtonova přístupu: „Dokud pan Washington omlouvá nespravedlnost, znehodnocuje výsadu a povinnost volit, zlehčuje oslabující účinky kastovních rozdílů a staví se proti vyššímu vzdělání a ambicím našich nadějných mozků, (...) musíme se proti němu neochvějně postavit.“²²⁹

²²³ W. E. B. DU BOIS (ed. F. J. GRIFFIN), *The Souls*, s. xix.

²²⁴ J. M. MOORE, *Booker*, s. 71.

²²⁵ TAMTÉŽ, s. xvii.

²²⁶ TAMTÉŽ, s. 71.

²²⁷ „Mr. Washington distinctly asks that black people give up, at least for the present, three things – First, political power, Second, insistence on civil rights, Third, higher education of Negro youth, - and concentrate all their energies on industrial education, the accumulation of wealth and the conciliation of the South.“ (W. E. B. DU BOIS, *Writings*, New York 1986, s. 398-399.)

²²⁸ TAMTÉŽ, s. 399.

²²⁹ „So far as Mr. Washington apologizes for injustice, does not rightly value the privilege and duty of voting, belittles the emasculating effects of caste distinctions, and opposes the higher training and ambition of our brighter minds, (...) we must unceasingly and firmly oppose him.“ (TAMTÉŽ, s. 404)

S Booker T. Washingtonem však měli v posledním desetiletí devatenáctého století vřelé vztahy. Ačkoliv se v některých věcech názorově neshodovali, spolupracovali spolu, korespondovali si a vzájemně se respektovali.²³⁰ V létě 1903 dokonce Du Bois vyučoval seminář na Tuskegee institutu i přesto, že v dubnu toho roku vydal svou sbírku esejí, ve které kritizoval Washingtonovy názory. Zakladatel Tuskegee Du Boisovu kritiku po vydání prozatím nijak neřešil a spolupracovali spolu nadále.²³¹ Vše se ovšem změnilo ještě v červenci toho roku, kvůli napadení Washingtona v Bostonu.

Du Bois původně dokonce souhlasil s Washingtonovým úspěšným projevem v Atlantě a v představeném kompromisu viděl rozumnou strategii, která by mohla vést k rovnosti, pokud Afroameričané získají lepší ekonomické příležitosti.²³² Jeho názor se ovšem v následujících letech změnil, jelikož situace na Jihu se pro Afroameričany nezlepšovala, spíše naopak. K radikalizaci Du Boisových názorů přispěly zejména dvě události z roku 1899. První z nich bylo obzvláště kruté zlynčování Sama Hose v městě pár kilometrů od Atlanty. Dvoutisícový dav se zde shromáždil, aby přihlížel tomu, jak byl tento farmář, který při roztržce zabil bílého muže, zaživa upálen. Jeho tělo bylo následně rozřezáno na malé kousky, které si s sebou lidé odnášeli jako suvenýry. Některé zbytky jeho ostatků viděl Du Bois vystavené ve výloze jednoho obchodu v Atlantě, což ho velice pobouřilo. Druhou událostí byla smrt jeho syna, který zemřel na záškrť. Jelikož bílí lékaři odmítali léčit afroamerické pacienty, a afroamerických lékařů byl v Atlantě nedostatek, nepodařilo se mu pro svého syna najít lékaře. Z jeho smrti poté vinil segregaci a rasismus.²³³ Díky těmto tragickým událostem si Du Bois uvědomil, že proti nerovnosti a rasismu nelze bojovat smířlivým způsobem, který propagoval Washington, ale že je potřeba aktivně požadovat změny.

Jedním z největších životních úspěchů W. E. B. Du Boise bylo spoluzaložení organizace National Association for the Advancement of Colored People – NAACP (Národní asociace pro povznesení barevných) v roce 1909. Ta se zabývala zejména bojem proti segregaci a ochranou volebního práva.²³⁴ Du Bois byl

²³⁰ Mark BAUERLEIN, *Booker T. Washington and W. E. B. Du Bois: The Origins of a Bitter Intellectual Battle*, *The Journal of Blacks in Higher Education* 46, 2004-2005, s. 106-114, zde s. 106.

²³¹ TAMTÉŽ, zde s. 112.

²³² TAMTÉŽ, s. 107.

²³³ J. M. MOORE, *Booker*, s. 58.

²³⁴ L. L. GOULD, *America*, s. 50.

editorem ústředního časopisu této organizace, *The Crisis*, do kterého sám často přispíval. Z *The Crisis* se velmi rychle stal nejznámější afroamerický časopis, skrz který Du Bois získal velký vliv.²³⁵ Po Washingtonově smrti v roce 1915 se Du Bois stal vůdčí osobností afroamerické komunity, a z NAACP se stala největší organizace v boji za afroamerická práva.

Během první světové války se afroameričtí vojáci setkávali s nerovným zacházením i v armádě a po svém návratu se i nadále setkávali se segregací a lynčováním, což vyústilo v roce 1919 v řadu rasových nepokojů po celých Spojených státech.²³⁶ Du Bois postupně ztrácel víru v možnost integrované společnosti, a během dvacátých let se z něj stal pan-afrikanista. Když totiž v roce 1923 navštívil poprvé Afriku, začal věřit, že Afroameričané by mohli dosáhnout pozvednutí své rasy skrze poznání svých kulturních kořenů. Ve třicátých letech dvacátého století se Du Boisovy názory rapidně změnily a stal se socialistou. V roce 1934 dokonce rezignoval na svůj post editora *The Crisis* a začal kritizovat NAACP, že zastupuje pouze vyšší vrstvu Afroameričanů. Začal obhajovat důležitost ekonomického pokroku, který pěstoval Booker T. Washington, a podkopávat důležitost své vlastní ideje Talentované desítky. Ke konci svého života dokonce emigroval do Ghany, kde také roku 1963 zemřel.²³⁷

V.2 Počátek sporu

V roce 1903 se začaly vyostřovat vztahy mezi Tuskegee a skupinou anti-Bookeristů, vedenou Williamem Monroe Trotterem v Bostonu. Tato skupina působila již od roku 1901 a jejich ústřední časopis *The Guardian* se stal prvním velkým časopisem, který si dovolil kritizovat Bookera T. Washingtona a jeho institut. Washington věřil, že je jediným, kdo zvládne jednat s bělochy ze Severu i Jihu, nemohl si dovolit opozici, která by zpochybňovala jeho vůdčí postavení. Započal tedy proti anti-Bookeristům kampaň, jejíž gradace byla opravdovou příčinou sporu mezi ním a W. E. B. Du Boisem.²³⁸

30. července 1903 měl Booker T. Washington promluvit před zhruba dvoutisícovým davem v Bostonu. Ovšem již po nástupu prvního řečníka na podium někdo vhodil do davu

²³⁵ J. M. MOORE, *Booker*, s. 85.

²³⁶ Tyto rasové nepokoje se odehrály v šestadvaceti městech a jsou nazývány „Red Summer“, kvůli prolité krvi Afroameričanů. K největšímu násilí došlo v červenci v Chicagu, kde během týdne bylo zraněno více než pět set lidí, a 38 lidí zemřelo, z toho 23 Afroameričanů a 15 bělochů. (N. I. PAINTER, *Creating Black Americans*, s. 199-200.)

²³⁷ J. M. MOORE, *Booker*, s. 115-117.

²³⁸ TAMTÉŽ, s. 68.

kajenský pepř. Když nastoupil k proslovu Washington, začali se z davu ozývat anti-Bookeristé, mezi nimiž byl Trotter nejhlasitější. Rozpoutal se chaos, během kterého byli dva lidé pobodáni. William Trotter byl společně s dalšími dvěma komplici zatčen a přítomné policii se podařilo situaci uklidnit. Tento incident okamžitě zaplnil stránky novin, Washington se obával nechtěné publicity svých oponentů, kteří by mohli zpochybnit jeho vůdčí postavení jakožto zástupce všech Afroameričanů. Později byli Trotter a jeho komplicové odsouzeni ke 30 dnům ve vězení za narušení veřejného pořádku.²³⁹

Během těchto událostí měl již Du Bois ukončené vyučování na Tuskegee a zrovna měl namířeno na Sever ke svému příteli Trotterovi, kde chtěl strávit zbytek léta. Později tvrdil, že až do doby, co přijel k Trotterovi domů, neměl ani tušení o tomto incidentu. Nicméně i přes nesouhlas s Trotterovou taktikou protestu proti Washingtonovi nesouhlasil s jeho zatčením a zveřejnil sympatizující dopis, který Washington považoval za důkaz o zapojení do výtržností, které se proti němu odehrály. Washington se tímto anti-Bookeritským projevem cítil velice dotčen a pouhé potrestání vůdčích osobností, v podobě krátkodobého uvěznění, mu nestačilo. Využil tedy svého vlivu a konexí k potrestání ostatních anti-Bookeristů a Du Boise. Například svým přátelům mezi filantropisty oznámil, že Univerzita v Atlantě, na které Du Bois působil, nestojí za financování. Také tajně zafinancoval žalobu proti časopisu *The Guardian*, jehož spolujitel z obavy o ztrátu práce byl nucen otisknout omluvu za Trotterovo chování. Po tomto incidentu v Bostonu již nebylo cesty zpět a konflikt mezi dvěma vůdčími osobnostmi progresivní éry byl zahájen.²⁴⁰

V.3 Založení the Niagara Movement

Opozice vůči Washingtonovi rostla, ovšem on se stále snažil udržet představu o jednotě komunity, a tak ještě v roce 1903 svolal konferenci zástupců obou stran do New Yorku, kde by se projednávaly rasové problémy. Po zbytek roku spolu Washington a Du Bois projednávali, kdo by se měl konference zúčastnit, ovšem i přes snahu o smír nechtěl Washington, aby na konferenci byla převaha jeho oponentů. V lednu následujícího roku proběhla konference s převahou Bookeritů, na které se rozhodlo o zformování nové organizace. Výbor dvanácti pro podporu zájmů černošské rasy (the Committee of Twelve for the Advancement of the Interests of the Negro Race)

²³⁹ M. BAUERLEIN, *Booker*, zde s. 113-114.

²⁴⁰ J. M. MOORE, *Booker*, s. 75.

vznikl s cílem shromážďovat informace a zajišťovat spolupráci různých afroamerických organizací. Ve výboru ale většinu míst obsadili zastánci Tuskegee institutu, a tak Du Bois brzy rezignoval.²⁴¹

Ze začátku roku 1905 zveřejnil vcelku nový časopis *The Voice of the Negro* článek, ve kterém Du Bois poznamenal, že v minulém roce bylo vydáno nejméně 3000 dolarů „na dotace černošského tisku v pěti předních městech“. I přesto, že Čaroděj z Tuskegee v článku přímo zmíněn nebyl, jeho obvinění bylo více než jasné.²⁴² Takováto výše výdajů vydávaná na manipulaci s tiskem by znamenala, že Booker T. Washington ve skutečnosti nemá takovou podporu, jak by se mohlo na první pohled zdát. Většina lidí podezřívala Du Boise ze lži, a tak byl Oswaldem Garrisonem Villardem, editorem New York Evening Post, požádán o předložení důkazů. Bohužel nedokázal předložit žádné hmotné důkazy, pouze tvrzení některých lidí. Villard sice nepochyboval o tom, že někteří spojenci Tuskegee podplácí tisk, ovšem domníval se, že se tak děje bez Washingtonova vědomí. Villard se v tomto obrovsky mýlil. Brzy po zveřejnění tohoto článku Washington žádal *Colored American Magazine*, aby zbagatelizoval obvinění z uplácení médií, ale aby při tom nezmiňovali příliš okatě Tuskegee institut. V dopise svému asistentovi Emmettu Scottovi, napsal, aby doporučil to samé také ostatním afroamerickým časopisům.²⁴³

W. E. B. Du Bois, nesouhlasíc s vlivem, který Washington měl, svolal tajnou schůzku anti-Bookeristů, aby projednali vytvoření nové organizace, která by mohla oponovat síle Tuskegee institutu. Devětadvacet mužů, včetně editora *The Voice of the Negro* J. Maxe Barbera a W. M. Trottera, se sešlo v červenci 1905 na kanadská straně Niagarských vodopádů. Vzniklo the Niagara Movement, hnutí namířené „proti diskriminaci, segregačním zákonům, požadující stejná práva na vzdělání, stejná občanská práva a rovné ekonomické příležitosti, a spravedlnost před soudy.“²⁴⁴ Jedním z dalších požadavků bylo

²⁴¹ TAMTÉŽ, s. 76.

²⁴² "to subsidize the Negro press in five leading cities" (L. R. HARLAN, *Booker T. Washington and the Voice of the Negro, 1904-1907*, The Journal of Southern History 45, 1979, s. 45-62, zde s. 50.)

²⁴³ J. M. MOORE, *Booker*, s. 77.

²⁴⁴ „protest against disfranchisement and Jim Crow laws and to demand equal rights of education, equal civil rights, equal economic opportunities, and justice in the courts“ (Ray Stannard BAKER, *Following the Color Line. An Account on Negro Citizenship in the American Democracy*, New York 1908, s. 224.)

také odsouzení jakýkoliv pokusů o omezování svobody slova, čímž členové hnutí přímo mířili na Tuskegee.

Než se Booker T. Washington dozvěděl o zformování The Niagara Movement, *the Boston Transcript* již stihl zveřejnit zprávu o vytvoření tohoto hnutí. Ovšem díky konexím se mu podařilo zabránit, aby se zpráva šířila do dalších bělošských novin. Ještě lépe se mu dařilo potlačit jakékoliv zmínky o existenci Du Boisova hnutí v afroamerických novinách.

Z časopisu *The Voice of the Negro* se stal díky Barberovi neoficiální časopis hnutí, tedy alespoň na pár měsíců, než se Washingtonovi podařilo zničit nejen existenci časopisu, ale také Barberovu kariéru novináře. Barber se nakonec přestěhoval do Filadelfie, kde začal učit ve škole, nicméně dlouho si práci neudržel. Washington kontaktoval ředitele s tím, že Barber učí děti nenávidět bělochy, a tak o práci přišel. Nakonec se musel stáhnout z veřejného života a začal pracovat jako zubař. Barber je jen jedním z mnoha dalších oponentů Tuskegee, který zakusil Washingtonovu pomstu a přišel o práci. Du Bois začal sponzorovat jiné periodikum, *The Moon*, ovšem i to brzy zkrachovalo.²⁴⁵

Na podzim roku 1906 došlo ke dvěma událostem, které významně přispěly k diskreditaci vedení Booker T. Washingtona: rasové nepokoje v Atlantě a tzv. Brownsvillská aféra. Již během léta 1906 začaly noviny v Atlantě, hlavním městě státu Georgie, psát o „barbarském“ chování Afroameričanů, kteří se snaží „zničit to, co nemůže získat, zejména krásné, mladé jižanské dívky“. Není divu, že tato propaganda vyústila v nepokoje. V neděli 22. září vyrazilo několik stovek bělochů do centra města a začali napadat Afroameričany nejdříve na ulicích, poté také ve vnitřních prostorách a tramvajích. Nepokoje se začaly šířit po celé Atlantě a hned první den byly oběti na životech. Skoro třídní nepokoje si vyžádaly nejméně sedmdesát zraněných, 32 mrtvých Afroameričanů a 3 mrtvé bělochy.²⁴⁶ W. E. B. Du Bois byl v době rozpoutání násilností mimo město, ovšem urychleně se navrátil, a přidal se k ozbrojené ochraně univerzitního kampusu a svojí rodiny. Na cestě zpět do Atlanty napsal svou slavnou báseň

²⁴⁵ J. M. MOORE, *Booker*, s. 78.

²⁴⁶ „destroy what he cannot attain, namely, the fair young girlhood of the South” (Gregory MIXON, *The Atlanta Riot. Race, Class, and Violence in a New South City*, Gainesville 2006, s. 1)

„Litany of Atlanta“.²⁴⁷ Stále více lidí začalo díky této události vnímat Du Boisův aktivnější způsob boje s diskriminací jako tu lepší možnost nežli Washingtonův smírlivý politický kompromis.²⁴⁸

Druhý incident se odehrál na základě události z Brownsvillu v Texasu 13. srpna. Tři afroamerické roty, čítající 167 vojáků, byly obviněny ze zastřelení jednoho bělocha a zranění několika dalších během malé přestřelky ve městě. Proti vojákům ovšem svědčily pouze slabé důkazy, které navíc vypadaly, jako by byly vykonstruovány od obyvatel městečka. I přesto prezident Theodore Roosevelt věřil spíše bělochům a v říjnu, se souhlasem tehdejšího ministr války Williama Howarda Tafta, všechny vojáky z armády propustil, a to bez jakéhokoliv prošetření či soudu.²⁴⁹ Spousta členů the Niagara Movement se snažila oba muže přesvědčit o změně názoru a prosila o řádné prošetření věci, ovšem bezvysledně. Booker T. Washington se pokusil využít svých vazeb s prezidentem, ale Roosevelt odmítal své rozhodnutí odvolat. Tímto Roosevelt i Taft rozhořčili spousty do té dob věrných afroamerických voličů, což se mimo jiné projevilo i v prezidentských volbách v roce 1912. Washington i přesto zůstal nadále Rooseveltovi věrný, čímž ztratil respekt části Afroamerické komunity a jeho pozice jakožto vůdce této komunity začala slábnout.²⁵⁰

V.4 NAACP

The National Association for Advancement of Colored People je organizací, která přesáhla důležitost a vliv Tuskegee institutu a která dodnes bojuje proti diskriminaci a rasismu. V roce 1906 se začalo hnutí Niagara rozpadat, vedení se rozdělilo mezi Trottera, který si založil vlastní organizaci – the National Equal Rights League –, a mezi Clementa Morgana, na jehož straně byl i W. E. B. Du Bois. Bylo tedy potřeba vybudovat novou a silnější organizaci, která by the Niagara Movement nahradila. Stalo se tak v roce 1909, kdy skupina Afroameričanů, mezi nimi i Du Bois nebo Ida B. Wells, spojili síly se třemi bělochy, Johnem Milhollandem, Oswaldem Garrisonem Villardem a Mary White Ovington.²⁵¹ Villard a Ovington byli jedni z nejdůležitějších bílých liberálních spojenců Bookera T. Washingtona, avšak postupně přestávali věřit v efektivnost Washingtona jako vůdčí osobnosti. Situace okolo segregace, společně s násilím proti Afroameričanům, se

²⁴⁷ TAMTÉŽ, s. 107.

²⁴⁸ J. M. MOORE, *Booker*, s. 80.

²⁴⁹ L. L. GOULD, *America*, s. 49.

²⁵⁰ J. M. MOORE, *Booker*, s. 80-81.

²⁵¹ TAMTÉŽ, s. 83.

stále stupňovala, a začalo být více než jasné, že Washingtonovy ústupky a optimismus nepřinesou rasovou vyváženost a spravedlnost.²⁵²

Právě přítomnost důležitých bělochů zajistila úspěch NAACP, jelikož byli schopni bránit jméno organizace a jejích členů před útoky Tuskegee. Dalším velkým přínosem k úspěchu bylo lepší financování a také pravidelně vycházející časopis *The Crisis*. Du Bois se stal editorem tohoto ústředního časopisu organizace a přestěhoval se do New Yorku, aby zde mohl pracovat ze sídla v Harlemu. Ve svých začátcích kladla NAACP velký důraz na Talentovanou desítku, a tak tuto organizaci vnímala spousta lidí jako elitní skupinu. To se brzy změnilo, protože byl kladen stále větší důraz na kampaně proti lynčování a na financování a iniciování žalob napadajících segregaci a nařízení znemožňující Afroameričanům volit.²⁵³

Zformování NAACP inicioval další z mnoha případů rasových nepokojů, který se tentokrát odehrál ve Springfieldu ve státě Illinois, v rodném městě Abrahama Lincolna. Vše začalo 14. srpna 1908, když byl do místního vězení přiveden Afroameričan, obviněný ze znásilnění bílé ženy. Už tam měl jednoho spoluvězně, který byl v červenci obviněn z vraždy bílého muže. Před věznicí se shromáždil dav, který požadoval jejich vydání, aby je mohl zlynčovat. Policisté však pomohli oběma Afroameričanům utéct pryč z města, což rozzuřený dav pobouřilo ještě více a rozpoutalo se peklo. Dav se tedy obrátil proti místní afroamerické komunitě a během dvoudenních násilností vyraboval a zničil černošské čtvrti a zlynčoval dva nevinné Afroameričany. Předtím, než situaci přišla uklidnit armáda, zemřeli také čtyři běloši a spousta dalších lidí byla raněná.²⁵⁴ To, že se takový případ odehrál ve státě na Severu, který jako jeden z prvních zrušil otroctví již v roce 1787²⁵⁵, jen dokazuje, že rasismus a diskriminace nebyly problémem jenom na Jihu.

Booker T. Washington se proti růstu NAACP snažil od začátku bojovat stejným způsobem jako s hnutím Niagara. Jenže k této nové organizaci se přidalo i několik lidí,

²⁵² L. R. HARLAN, *The Secret Life of Booker T. Washington*, *The Journal of Southern History* 37, 1971, s. 393-416, zde s. 412.

²⁵³ J. M. MOORE, *Booker*, s. 84.

²⁵⁴ Roberta SANECHAL, *The Sociogenesis of a Riot. Springfield, Illinois, in 1908*, Urbana 1990, s. 1.

²⁵⁵ V rámci tzv. Northwest Ordinance, která vytvářela nové Severozápadní teritorium, bylo zrušeno otroctví na tomto území nacházejícím se okolo Velkých jezer. Konkrétně se jedná o území dnešních států Ohio, Michigan, Wisconsin, Indiana, Illinois a části Minnesoty. (J. CLIMENT, *Atlas*, s. 50.)

mezi nimi i vlivní novináři a editoři, kteří dříve spolupracovali s Washingtonem, a tak se mu již nedařilo ovlivňovat tisk v takové míře, v jaké by bylo potřeba. A tak Washington nemohl dělat nic jiného, než si nadále s Du Boisem ostře vyměňovat názory skrze tisk.

V roce 1911 mezi nimi došlo k jakési formě usmíření a situace mezi nimi se uklidnila. Vzájemnému usmíření napomohla tragická událost. Washington byl v témže roce brutálně zbit bělochem v New Yorku, který tvrdil, že mu Washington nakukoval do bytu klíčovou dírkou a chtěl mu vykrást byt. Oba muži byli zatčeni, brzy ale zjistili, že zatkli Booker T. Washingtona a ihned ho s omluvou propustili. Washington následně na útočníka podal veřejnoprávní žalobu, ale jelikož nebyl schopný vysvětlit, proč se nacházel ve čtvrti, kde byl napaden, byl útočník zproštěn viny. Po tomto incidentu se po celé zemi objevila vlna soucitu s Washingtonem, a to dokonce i ze strany NAACP, čímž došlo k jakémusi smíření mezi Tuskegee a NAACP. Napravily se tak i vztahy mezi jejich hlavními představiteli Booker T. Washingtonem a W. E. B. Du Boisem.²⁵⁶

V.5 Prezidentství Woodrow Wilsona

Okolnosti vítězství Woodrow Wilsona v prezidentských volbách v roce 1912 byly stručně shrnuty v první kapitole. Avšak důležitou roli při jeho zvolení hráli také Afroameričané, od kterých získal spoustu hlasů. Velkým propagátorem Wilsona mezi Afroameričany byl Du Bois, který apeloval, aby volili demokratického kandidáta, zejména kvůli tomu, že oba republikáni ho velmi zklamali při již zmiňované Brownsvillské aféře. Ze stejného důvodu podporoval demokratického kandidáta již ve volbách v roce 1908, ale v tu dobu neměl jeho hlas takovou váhu.²⁵⁷ Před volbami se u samotného Wilsona Du Bois utvrzoval, že bude stát na jejich straně a bude podporovat zrovnoprávnění. Není divu, že svého rozhodnutí podporovat demokratického kandidáta nedlouho po inauguraci litoval. Čekat od již zmiňovaného demokrata, že podpoří Afroameričany, bylo velmi pošetilé a naivní. Nehledě na to, že se Wilson rasovým otázkám během kampaně vyhýbal a program Demokratické strany nikdy nebyl zaměřen na pomoc chudým Afroameričanům.²⁵⁸ Nicméně v otevřeném dopise Wilsonovi, který byl

²⁵⁶ J. M. MOORE, *Booker*, s. 85.

²⁵⁷ TAMTÉŽ. S. 82.

²⁵⁸ Henry BLUMENTAL, *Woodrow Wilson and the Race Question*, *The Journal of Negro History* 48, 1963, s. 1-21, zde s. 3.

zveřejněn v *The Crisis* v březnu 1913, do nového prezidenta stále vkládá své naděje a věří, že na svých půl milionu afroamerických voličů nezanevře.²⁵⁹

Svůj slib samozřejmě nový prezident nedodržel. Do své vlády dosadil spoustu konzervativních jižanů, což nebylo žádným překvapením. Paradoxně právě během vlády prezidenta, který měl podporu velké části Afroameričanů, byla schválena segregace ve vládním sektoru.²⁶⁰ Ta způsobila odchod spousty Afroameričanů ze zaměstnání ve veřejné správě. Zatímco v roce 1910 představovali Afroameričané zhruba šest procent zaměstnanců v tomto sektoru, do roku 1918 se tento počet snížil zhruba o jedno procento, přičemž Afroameričané v té době tvořili deset procent celkové populace.²⁶¹

Washington v jednom dopise poznamenal: „Nikdy jsem neviděl barevné lidi tak sklíčené a zahořklé, jako jsou nyní.“²⁶² Ostatně i on sám nástupem demokratického prezidenta hodně ztratil. Přišel o velkou část svého vlivu a své moci odměňovat spojence nebo trestat nepřátele kvůli změnám ve vládě ve prospěch demokratů. Jediné, co ještě Washingtonovi zbývalo, byli jeho bohatí přátelé, jako Carnegie. Ovšem velká část jeho moci v této době již neexistovala. Nadále tedy Washington spíše pokračoval již jen v podporování boje za zrušení segregace a boje proti nařízením omezujících volební právo z poza opony, jak tomu ostatně bylo po celou dobu.²⁶³

Posledním Washingtonovým veřejným vyjádřením názoru byla kritika rasistického filmu D. W. Griffitha *The Birth of a Nation*. Stalo se tak v roce Washingtonovy smrti. Tento velkofilm, jenž se vyznačoval největšími náklady a délkou, vypráví příběh Ku-klux-klanu v období Rekonstrukce, přičemž je zde Klan glorifikován a jeho členové jsou vyobrazeni jako hrdinové. *The Birth of a Nation* byl také vůbec prvním filmem promítaným v Bílém domě, za což bývá Wilson kritizován. Ovšem jedná se o film, který byl velkým přínosem pro vývoj filmu a filmového průmyslu. Byl velice populárním a jen v New Yorku měl do ledna 1916 přes 6000 promítání. Není tedy divu, že film takovýchto rozměrů si nechal promítnout také prezident v Bílém domě.²⁶⁴ Na druhou

²⁵⁹ W. E. B. DU BOIS, *Writings*, s. 1141.

²⁶⁰ J. M. MOORE, *Booker*, s. 85-86.

²⁶¹ H. BLUMENTAL, *Woodrow*, zde s. 7.

²⁶² „I have never seen colored people so discouraged and bitter as they are at the resent time.“ (TAMTÉŽ, zde s. 8.)

²⁶³ J. M. MOORE, *Booker*, s. 86.

²⁶⁴ Everett CARTER, *Cultural History Written with Lightning: The Significance of the Birth of a Nation*, *American Quarterly* 12, 1960, s. 347-357.

stranu film výrazně napomohl k růstu obnoveného KKK. NAACP organizovalo bojkoty filmu a vydávalo pamflety kritizující tento film, jeden z nich dokonce citoval Washingtonovo vyjádření k filmu.²⁶⁵

S Washingtonovou smrtí v listopadu 1915 upadla i sláva Tuskegee institutu, jelikož jeho nástupce nebyl takto výraznou osobností. Paradoxně právě Du Bois napsal jeho nekrolog do *The Crisis*, kde uznal jeho významnost a nazval ho „nejvýznamnějším mužem Jihu od dob občanské války a největším černošským vůdcem od dob Fredericka Douglassa“. Zároveň si ale neodpustil připsat Washingtonovi velkou část odpovědnosti za rasovou segregaci a úpadek afroamerických vysokých škol.²⁶⁶

V.6 Odkaz

Posoudit odkaz těchto dvou mužů, velice významných pro Afroamerickou komunitu v progresivní éře, je složité, jelikož se po obou světových válkách výrazně přeměnila americká společnost. Když v padesátých a šedesátých letech minulého století vrcholilo hnutí za občanská práva, odrážely se v něm myšlenky obou. Dvě vůdčí osobnosti, Malcolm X a Martin Luther King Jr., v mnoha věcech stavěly na stejných základech jako Washington a Du Bois. Například King věřil, že nejlépe se hnutí povede, když bude pod vedením vzdělanců a profesionálů, stejně jako Du Bois věřil ve svou ideu Talentované desítky. Na druhou stranu radikálnější aktivisté věřili, že nejlepším způsobem ke zlepšení situace Afroameričanů je změna od těch nejnižších vrstev, podobně jako k tomu přistupoval Washington v rámci vzdělávání. I přes jejich názorové rozdíly často Washington i Du Bois ovlivňovali stejné osobnosti. Příkladem může být aktivistka Rosa Parks, která vyrostla v Tuskegee a Washingtona vnímala jako hrdinu. Byla však ovlivňována také názory Du Boise a stala se členkou NAACP.²⁶⁷

Mezi největší úspěchy hnutí za „civil rights“ (občanská práva) patří zrušení segregace ve veřejném školství na základě rozhodnutí Nejvyššího soudu v roce 1954, nebo podepsání zákona o volebním právu prezidentem Johnsonem v roce 1965, který zakazoval existenci jakýkoliv překážek v účasti na volbách, jakými byly např. testy gramotnosti. Největším úspěchem byl „Civil Rights Act“ (zákon o občanských právech),

²⁶⁵ J. M. MOORE, *Booker*, s. 86-87.

²⁶⁶ „the most distinguished man the South had produced since the Civil War and the greatest black leader since Frederick Douglass“ (TAMTÉŽ, s. 87.)

²⁶⁷ TAMTÉŽ, s. 117-119.

který prezident Lyndon B. Johnson podepsal v roce 1964, a kterým byla postavena segregace mimo zákon.²⁶⁸

Hnutí za občanská práva sice dosáhlo v padesátých a šedesátých letech mnohého pokroku, ovšem s rasovou diskriminací a rasismem jsou v USA problémy i ve dvacátém prvním století, o to více je třeba si připomínat počátky Afroamerického hnutí a důležitost osob, jako jsou Booker T. Washington a W. E. B. Du Bois.

²⁶⁸ J. CLIMENT, *Atlas*, s. 158.

VI. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo objasnit vznik a vývoj kompromisně orientovaného emancipačního hnutí Afroameričanů v době Booker T. Washingtona. V této počáteční fázi procházely USA obdobím nazývaném progresivní éra. Ve společnosti docházelo k celé řadě změn ekonomických i politických, jež byly zpravidla iniciovány zdola. Je to éra hnutí a organizací bojujících za volební právo pro ženy, za zlepšení životních podmínek nižších sociálních vrstev, za zlepšení školství, ale také za zrovnoprávnění Afroameričanů.

Afroameričané sice získali po americké občanské válce svobodu ve všech státech USA, avšak stále se setkávali ve společnosti s diskriminací. Situace se ještě více zhoršila v devadesátých letech devatenáctého století, kdy po rozhodnutí Nejvyššího soudu v případě Plessy vs. Ferguson byla legalizována segregace, a ve všech jižanských státech se začaly šířit segregáčnící zákony, tzv. zákony Jima Crowa. Afroameričané měli oddělené školy, divadla, bazény, sezení ve veřejné dopravě, kvůli diskriminaci měli problémy najít dobře placenou práci, i když měli potřebné vzdělání a ve spoustě států jim bylo různými způsoby zabraňováno volit. Stupňovalo se také rasově motivované násilí, lynčování a rasové nepokoje začaly být častější a v mnoha případech čím dál tím brutálnější. Možná o to děsivější je, že tyto násilné činy páchali obyčejní lidé a přihlížely jim často až několikatisícové davy lidí. Nejednalo se často o útoky rasistické organizace jako v případě Ku-klux-klanu v období Rekonstrukce. Afroamerická komunita se tedy musela snažit nejen o vyřešení stejných obecnějších problémů, které sužovaly i bělochy, ale také o zrušení segregace, která jim bránila se plně začlenit do společnosti.

Mluvčím celé afroamerické komunity se stal bývalý otrok Booker T. Washington, který se snažil o pozvednutí své rasy pomocí vzdělání zaměřeného na manuální práci, díky němuž by si Afroameričané postupně vybudovali respekt ostatních a eventuálně by došlo k úplnému zrovnoprávnění. Jeho hlavní institucionální oporou se stala škola Tuskegee Institute. Washington šířil vzdělání mezi Afroameričany za využití vlastní specifické metody. V politice usiloval o soužití s bělochy, které vyjádřil pomocí metafory pěti prstů, které spojuje stejná dlaň. Emancipace Afroameričanů neměla být dosažena bojem, ale prací. Poptávka po produktech pracovitých Afroameričanů jim měla pomoci začlenit se mezi bělochy. Za to jeho největší oponent, W. E. B. Du Bois, viděl nutnost v co nejrychlejším zrovnoprávnění, ke kterému by napomohli vzdělanci. I přesto, že v jejich názorech byly rozdíly, jejich cíl byl stejný a jejich vize byly podobné. Oba

totiž věřili, že k pozvednutí Afroameričanů dojde jenom s pomocí talentovaných lidí. Rozdíl je, že jeden je viděl v manuálně zručných a druhý ve vysokoškolsky vzdělaných lidech. Navíc jejich názorové odlišnosti nebyly vždy tak jasné, Du Bois později propagoval ekonomický pokrok a Washington se zejména ke konci života stále více zapojoval do aktivismu. Jednal však skrytě, například financováním soudních sporů bojujících proti segregaci.

VII. Seznam použitých pramenů a literatury

VI.1 Prameny vydané

DU BOIS, W. E. B., *The Philadelphia Negro: A Social Study*, Filadelfie 1899.

DU BOIS, W. E. B., *Writings*, New York 1986.

DU BOIS, W. E. B. (ed. GRIFFIN, Farah Jasmine), *The Souls of Black Folk*, New York 2003.

ROOSEVELT, Theodore, *Letters and Speeches*, New York 2004.

WASHINGTON, Booker T. (edd. NORRELL, Robert J. – REED, Ismael), *Up from Slavery*, New York 2010.

VI.2 Literatura

BAKER, Ray Stannard, *Following the Color Line. An Account on Negro Citizenship in the American Democracy*, New York 1908.

BAUERLEIN, Mark, *Booker T. Washington and W. E. B. Du Bois: The Origins of a Bitter Intellectual Battle*, *The Journal of Blacks in Higher Education* 46, 2004-2005, s. 106-114.

BLUMENTAL, Henry, *Woodrow Wilson and the Race Question*, *The Journal of Negro History* 48, 1963, s. 1-21.

CARTER, Everett, *Cultural History Written with Lightning: The Significance of the Birth of a Nation*, *American Quarterly* 12, 1960, s. 347-357.

CERMAN, Ivo, *America Rasict Founding? An East-European View*, *Opera Historica* 22, 2021, s. 102–126.

CLIMENT, James, *Atlas of African-American History. Revised Edition*, New York 2007.

CRUNDEN, Robert M., *Ministers of Reform: The Progressives' Achievement in American Civilization*, New York 1982.

FREEMAN, Lance, *A Haven and a Hell. The Ghetto in Black America*, New York 2019.

GOULD, Lewis L., *America in the Progressive Era 1890-1914*, Harlow 2001.

- HARLAN, Louis Rudolph, *Booker T. Washington and the Voice of the Negro, 1904-1907*, *The Journal of Southern History* 45, 1979, s. 45-62.
- TÝŽ, *Booker T. Washington. The Making of a Black Leader*, New York 1972.
- TÝŽ, *Booker T. Washington: The Wizard of Tuskegee*, New York 1983.
- TÝŽ, *The Secret Life of Booker T. Washington*, *The Journal of Southern History* 37, 1971, s. 393-416.
- HOFSTADTER, Richard, *The Age of Reform*, New York 1956.
- KASPER, Tomáš – KASPEROVÁ, Dana, *Dějiny pedagogiky*, Praha 2008.
- KOLKO, Gabriel, *The Triumph of Conservatism: A Reinterpretation of American History, 1900-1916*, New York 1963.
- KONVITZ, Milton Ridvas, *A Century of Civil Rights*, New York 1961.
- LEONARD, Thomas C., *Eugenics and Economics in the Progressive Era*, *Journal of Economic Perspectives* 19, 2005, č. 4, s. 207-224.
- LEWIS, David Levering, *W. E. B. Du Bois: Biography of Race, 1868-1919*, New York 1993.
- TÝŽ, *W. E. B. Du Bois: The Fight for Equality and the American Century, 1919-1963*, New York 2000.
- LITWACK, Leon F., *Trouble in Mind: Black Southerners in the Age of Jim Crow*, New York 1998.
- MIXON, Gregory, *The Atlanta Riot. Race, Class, and Violence in a New South City*, Gainesville 2006.
- MOORE, Jaqueline M., *Booker T. Washington, W. E. B. Du Bois, and the Struggle for Racial Uplift*, Wilmington 2003.
- PAINTER, Nell Irvin, *Creating Black Americans. African-American history and its meanings, 1619 to the present*, New York 2006.
- PASTORELLO, Karen, *The Progressives. Activism and Reform in American Society, 1893-1917*, Oxford 2014.

RABINOWITZ, Howarda N., *Race Relations in the Urban South, 1865-1890*, New York 1978.

SANECHAL, Roberta, *The Sociogenesis of a Riot. Springfield, Illinois, in 1908*, Urbana 1990.

SCHLESINGER, Arthur Meier, *The Rise of the City 1878-1898*, New York 1933.

SICIUS, Francis J., *The Progressive Era. A Reference Guide*, Santa Barbara 2015.

THELEN, David Paul, *The New Citizenship: Origins of Progressivism in Wisconsin, 1885-1900*, Columbia, 1972.

TINDALL, George Brown – SHI, David E., *USA*, Praha 1994.

TURNER, Frederick Jackson, *The Frontier in American History*, New York 1920.

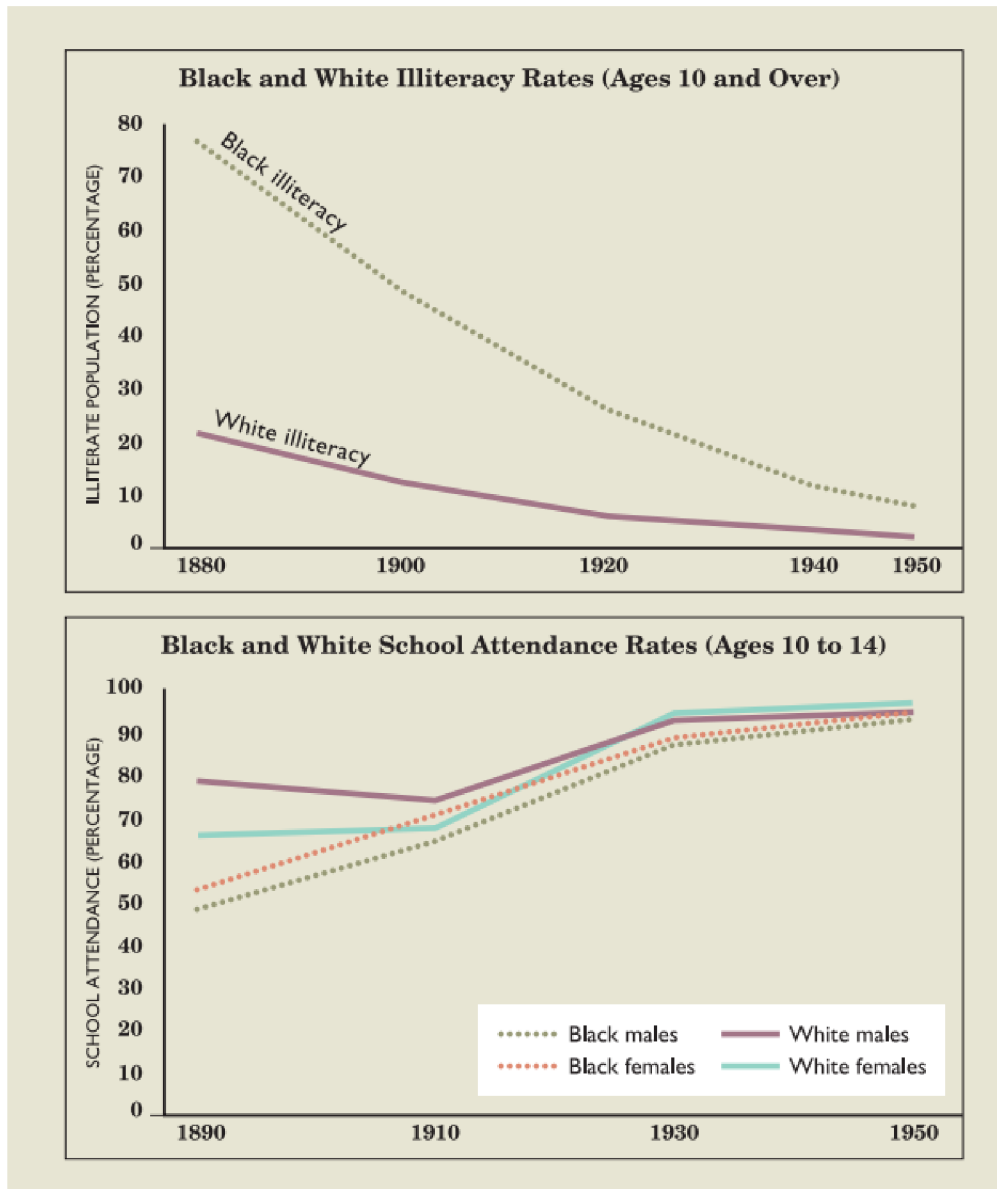
WELLS-BARNETT, Ida B., *The Red Record. Tabulated Statistics and Alleged Causes of Lynching in the United States* [online], 2005. [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: www.gutenberg.org/files/14977/14977-h/14977-h.htm

WOODWARD, Commer Vann, *The Strange Career of Jim Crow*, New York 1955.

VIII. Seznam obrazových příloh

1. Graf vývoje analfabetismu a školní docházky mezi roky 1890 a 1950
[J. CLIMENT, *Atlas*, s. 122].
2. Členové Ku-klux-klanu, ilustrace zveřejněná v *Harper's Weekly* 19.12. 1868
[převzato z webových stránek www.britannica.com/topic/Ku-Klux-Klan].
3. Karikatura Jim Crow
[převzato z webových stránek Library of Congress
www.loc.gov/resource/ds.00886].
4. Mapa států s uzákoněnou segregací u voleb
[J. CLIMENT, *Atlas*, s. 120].
5. Mapa Afroamerických univerzit
[J. CLIMENT, *Atlas*, s. 123].
6. Fotoportrét Booker T. Washingtona
[převzato z webových stránek Library of Congress
www.loc.gov/item/2010645746].
7. „Ptačí pohled“ na Tuskegee institut
[převzato z webových stránek Library of Congress
www.loc.gov/item/2009633563].
8. Studenti Tuskegee při stavbě střechy
[převzato z webových stránek Library of Congress
www.loc.gov/item/2014646489].
9. Fotoportrét W.E.B. Du Boise
[převzato z webových stránek Library of Congress
www.loc.gov/item/2003681451].

IX. Obrazové přílohy

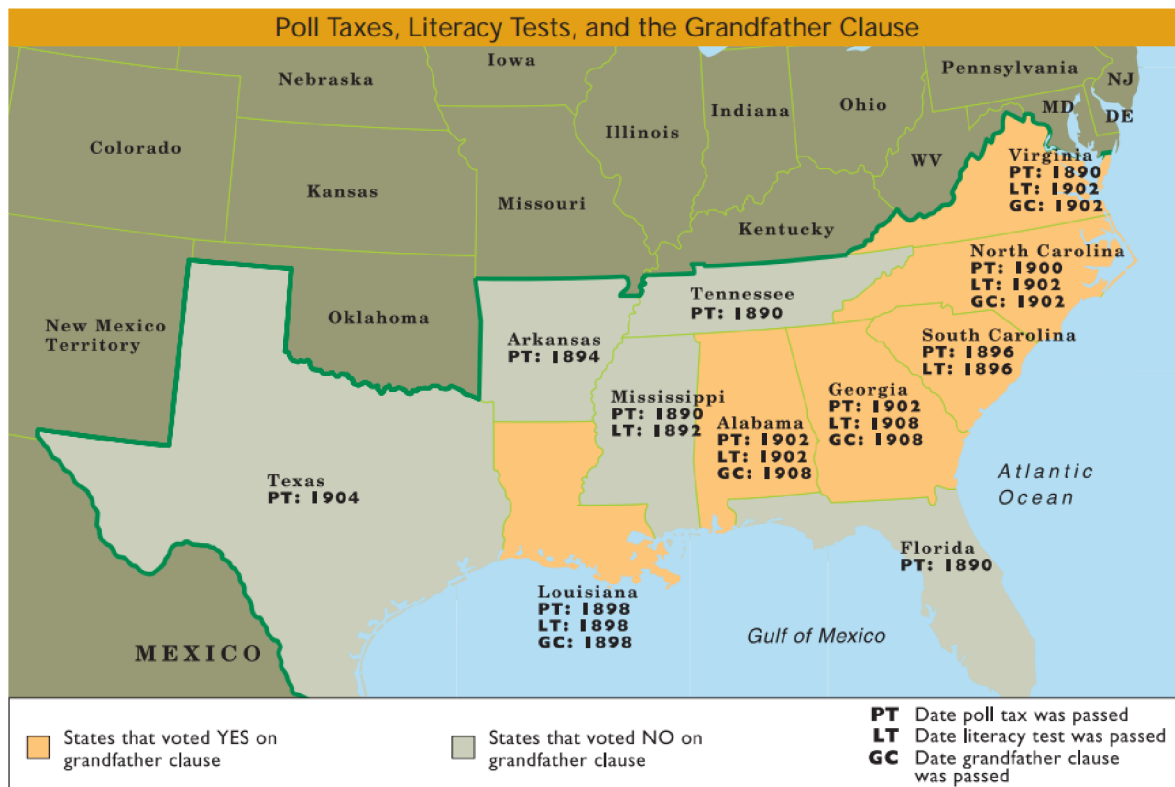
Obr. 1: Graf vývoje analfabetismu a školní docházky

Obr. 2: Členové Ku-klux-klanu – vyobrazení z roku 1868

Obr. 3: Jim Crow – ilustrace vytvořena mezi roky 1835-1845

Obr. 4: Mapa vyobrazující státy, které přijaly volební daně, testy gramotnosti a tzv. dědečkovskou klauzuli

Obr. 5: Mapa vyobrazující Afroamerické univerzity

Obr. 6: Booker T. Washington okolo roku 1895

Obr. 7: „Ptačí pohled“ – Tuskegee institut v roce 1907

Obr. 8: Studenti Tuskegee institutu zachyceni při stavbě střechy, ca. 1902

Obr. 9: W.E.B. Du Bois v roce 1919